Թ. ՏԱՐԻ 2458 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 27 ԱՐԵԳ 4384 3 ԱՊՐԻԼ 1892 18 ՌԱՄԱԶԱՆ 1309 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ [illegible] տարեկան 150
» [illegible] » 75
» [illegible] » 40
Օսմ. երկիրներ [illegible] 56
» [illegible] 28
Ընտիր թիւ [illegible] 2
Դասատանց [illegible] 50
[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 3/15 ԱՊՐԻԼ 1892

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Թէեւ Պ. Պալֆուր Երեսփ. Ժողովոյ մէջ մերժողական պատասխան տուաւ Պ. Լապուշէրի, որ հետաքրքիր էր իմանալ թէ Երեսփ. Ժողովն ե՞րբ պիտի լուծուի և ընդհանուր ընտրութիւնք ե՞րբ պիտի կատարուին, բայց հիմա շատ հաւանական կը համարուի որ յուլիս կամ օգոստոսի մէջ կատարուին առաւելն։ Կլատսթօնեանք կը յուսան իբր 40 ձայնից մեծամասնութիւն ստանալ նոր Երեսփոխանութեան մէջ։ Ցանգլիա 650ի չափ երեսփոխանաց մէջ 40 ձայնից մեծամասնութիւն ունեցող նախարարութիւն մը կրնայ պաշտօնավարել, երբ ազգը պառակտող հիմնական խնդիր մը չկայ։ Բայց հիմակ այնպէս չէ։ Ինքնօրինութիւն պիտի տրուի՞ Իռլանտայի թէ ոչ, հիմնական խնդիր մ'է որոյ վրայ տարակարծիք են Պահպանողականք — Միութենականք մի կողմէ և Կլատսթօնեանք — Իռլանտացիք միւս կողմէ։ Մնաց այս վիճակին մէջ եթէ Կլատսթօնեանք 40 քուէէ աւելի մեծամասնութիւն մը չստանան, պիտի չկրնան իրենց ուզածին պէս լուծել Իռլանտական խնդիրը։ Պահպանողականք — Միութենականք, դոյզն մեծամասնութեամբ մը դատապարտուած Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, դատը պիտի տանին Լորտերու Ժողովոյն, որ Կլատսթօնեան ամեն առաջարկ մերժելու միտապատրաստ, այլ մանաւանդ Իռլանտական ինքնօրինութեան գաղափարին բոլորովին հակառակ է իր ստուար մեծամասնութեամբ, և անշուշտ պիտի մերժէ Երեսփ. Ժողովոյ տուած որոշումն։ Հետեւապէս, եթէ առաջիկայ ամրան կամ աշնան մէջ Պ. Կլատսթօն վճռական յաղթանակ մը չտանի ընտրութեանց ատեն, կազմելի Խորհրդարանն երկարատեւ չի կրնար լինել։ Պ. Կլատսթօն պիտի հարկադրի լուծել այն Երեսփոխանութիւն, և նորէն կոչում ընել երկրին, և մինչեւ որ ժողովուրդն ստուար մեծամասնութիւն չտայ ինքնօրինականաց, Պահպանողականք եւ Միութենականք զինաթափ չպիտի լինին։ Ձայս կ'ըսեն այժմէն, և բնական է որ այնպիսի սկզբնական և հիմնական խնդրոյ վրայ այնքան յամառութիւն ցուցնեն։ Եւ ցայս վայր երկուստեք տրուած տեղեկութեանց նայելով, հաւանական չէ որ ներկայ տարւոյս մէջ կատարելի ընդհանուր ընտրութեամբք Պ. Կլատսթօն ջախջախիչ մեծամասնութիւն մը ստանայ հակառակորդ միացեալ կուսակցութեանց դէմ։

—Ծանուցինք թէ Երեսփ. Ժողովը խիստ յանդիմանութեամբ մը շատացաւ՝ կալլեսեան երկաթուղւոյ Ընկերութեան տնօրէնութեան ընթացքին նկատմամբ, որ պաշտօնանկութեամբ պատժած էր գործաւորական խնդրոյն վրայ խորհրդարանական յանձնաժողովոյ առջեւ ընկերութեան աննպաստ վկայութիւն տուող Հուտ կայարանապետն։ Յանձնաժողովոյ անդամք Երեսփ. Ժողովոյ միւս անդամներուն կոչում ըրին գրաւոր, խնդրելով որ իր պաշտօնէն արձակեալ այս պաշտօնէին ի նպաստ հանգանակութիւն մը բացուի, թէ՛ իբրեւ յոյց համակրութեան և գործնական բողոք Ընկերութեան ընթացքին դէմ և թէ իբրեւ նիւթական օգնութիւն։ Շատ մը երեսփոխանք փութացին մասնակցիլ հանգանակութեան։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Իտալիոյ ելմտական տագնապին պատճառներէն մին կը համարուի վարչական ծախուց առաւելութիւնն, իբրեւ հետեւանք Իտալիոյ այլ և այլ մասանց նախկին անջատ և անկախ դրութեան։ Նախարարապետ Ռուտինի մարքիզի խնդրանօք, Պետական Խորհուրդն այժմ կը զբաղի ընդարձակ ծրագրոյ մը քննութեամբ, որով վարչութիւնն ապակեդրոնացական դրութեամբ պարզուի և թեթեւնայ։ Այն ծրագրով մեծապէս կ'աւելցուին կուսակալաց և գաւառապետաց արտօնութիւնք, և կեդրոնական իշխանութեան սեփական շատ մը գործեր կը թողուին գաւառներուն։ Ծրագրոյն հիմնական կէտը սա՛ պիտի լինի որ կեդրոնական կառավարութիւնը կուսակալաց և գաւառապետաց հետ պայմանագիր մը կնքէ, որով՝ կանխորոշ գումարի մը փոխարէն՝ իւրաքանչիւր կուսակալ կամ գաւառապետ իւր ձեռքին տակ գտնուելիք պաշտօնէութեան ծախքն իւր վրայ առնու։ Այս կերպիւ կ'ուզուի թեթեւցնել Տէրութեան ելմտացոյցն, որ այսօր պէտք եղածէն հինգ անգամ աւելի պաշտօնէի ամսական կը վճարէ, և երբ ամսական առնող պաշտօնէից թիւը զեղչուի, հանգստեան թոշակներէն եւս բաւական բան ինքնին կը զեղչուի։ Բայց իւրաքանչիւր նահանգի կամ գաւառի վարչային ծախքը տեսակ մը նուազորդով յանձնել ամենէն աւելի յօժարամիտ կուսակալին կամ գաւառապետին, այս կերպ [illegible] դրութիւն մը ի մասին գաւառային վարչութեան՝ այժմէն քննադատներ կը յարուցանէ։

ՏՈԿՈՍԻ ՍԱԿՆ ԵՒ ՎԻՃԱԿ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆԱՑ

Լոնտոնէ ապրիլ 7 թուով կը գրուի առ Էքօնօմիսթ Ֆրանսէ թէ Անգլիոյ Պանքային զեղչի սակին 100ին 3էն 2 ½ի իջնելը կանխաւ որոշուած էր, և Պանքային Տնօրէն Խորհուրդն անցեալ հինգշաբթի աւուր նստին մէջ կանխաւ գիտցուած որոշում մը տուաւ։ Մարտ ամսուն մէջ 3 % սակը պահուած էր՝ ըստ տարեկան սովորութեան՝ տրոց գանձման բերմամբ, ի վերջ ելմտական տարւոյ։ Եթէ սեղանաւորական անակնկալ գործունէութիւն մը չերեւի հրապարակին վրայ, շատ հաւանական է որ 2½ի սակն ալ իջնէ 2%ի։ Արհեստագործական եւ առեւտրական շարժման մէջ դանդաղութիւն մը կ'երեւի, Սակարանն եւս անշարժ է գրեթէ, հետեւանք ո՛չ թէ սեղանաւորական տագնապի, այլ դրամատէր հասարակութեան անվստահութեան. ուստի և մեծագոյն հաւանականութիւնն այն է որ հրապարակին վրայ տրամադրելի դրամ առատ պիտի գտնուի և դրամի ամենօրեայ վարձը կամ տոկոսը պիտի զեղչուի եւս քան զեւս, գոնէ մինչեւ առաջիկայ աշուն։

Բայց Լոնտոնի Սակարանը պարապ մնալ չուզեր։ Ուստի, երբ գիները կոտրողները կը ջանան քաղաքական ամենօրեայ գիպուածներէն կամ արկածներէն օգուտ քաղել, Լոնտոնի Սակարանը տրամադրութիւն կը ցուցնէ օտար արժեթղթոց անկումը կասեցնելու։ Օրինակի համար, Սպանիոյ մէջ պատահած ծանօթ դէպքերուն հակառակ, Սպանիոյ Արտաքին փոխառութեան արժեթուղթք շատ չնուազեցան։ Իտալիոյ արժեթուղթք եւս, հակառակ Իտալիոյ ելմտական և տնտեսական անձկութեան, աւելի բարձրանալու քան իջնալու հակամէտ են, թէեւ սա եւս կայ որ Լոնտոնի Սակարանին մէջ Իտալեան արժեթղթոց վրայ շատ գործ չի լիներ։

ԱՐԾԱԹԻ ԱՆԿՈՒՄՆ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑ ՄԷՋ

Էքօնօմիսթ Ֆրանսէ իւր ապրիլ 9ի թիւով կը գրէ թէ արծաթ մետաղի ունկին ([illegible] տրամին) 42 բէնսէ (12 բէնս=մէկ շիլին, 20 շիլին=մէկ անգլ. ոսկի) յանկարծ 39 բէնսի իջնալն յապուշ կրթեց սպիտակ մետաղին թէ կուսակիցներն և թէ հակառակորդներն։ Այս վերջինք կը յայտարարեն թէ իրենք միշտ գուշակած էին որ արծաթը, քանի որ մեծաքանակ կը հանուի հանքերէն, իջնայ պիտի շարունակ։ Բայց արծաթի կուսակիցներն ալ կը պատասխանեն թէ՝ անանկ է, ցորչափ եւրոպեան դրամական օրէնքներ 20 տարիէ հետէ եղածին պէս ոսկին նպաստաւորեն և խեղճ արծաթն անտես առնեն, անխուսափելի է որ արծաթին գինը կոտրի, քանի մը չգործածուելուն համար, (իբրեւ պարտաւորիչ դրամ ամեն վճարումներ արծաթ դրամով չկատարուելուն համար)։ Այսպէս թէ այնպէս, ո՛չ ոք միտքէն կ'անցունէր թէ արծաթն ունկին մինչեւ 39 բէնս պիտի իջնար, ուստի ամեն ոք ապշած մնաց։ Արծաթի մեծամեծ հանքեր բանեցնելուն պատճառաւ արծաթին գինը բարձր պահելու մէջ ատագ շահեր ունեցող Ամերիկեան Միութիւնը (Միացեալ Նահանգք) ամեն ամիս հրապարակէն 4½ միլիոն ունկի արծաթ գնելով սպիտակ մետաղին գինը բռնել խորհեցաւ, բայց տնտեսագէտք չէին յուսար որ այս տնօրինութիւն նպատակին հասնէր, և չհասաւ ալ. զի գնուիլը տեւելուն պէս արծաթի հանքատէրք արտադրութեան ոյժ տուին, և հրապարակը նորէն ողողեցաւ։ Բայց խնդիր է թէ ինչպէս Ամերիկայէն դուրս այնքան քիչ փնտռուեր է արծաթն որ այսպիսի ահագնագոյն անկում մը կրեց։ Հնդկաստան մանաւանդ, որ ցորեն և այլ բերքեր մեծաքանակ տուած է Եւրոպիոյ, և մինչեւ ցարդ կ'ընդունէր և կը սպառէր Եւրոպիոյ և Ամերիկայի մէջ աւելորդ գտնուած արծաթին մէկ մասն, այլ եւս կորուսած թուի լինել սպիտակ մետաղ ընդունելու և [illegible] կարողութիւնն։ Հնդկաստանի մէջ եւս արծաթին երեսէ իջնալն ելմտական ծանր նշանակութիւն մ'ունի այդ ընդարձակ երկրին համար։ Քանի մը պատճառներ կան այս բանիս։ Հնդկաստանի մեծ կեդրոններուն մէջ վաճառականաց և գործարանատեարց հարստութեան աճումն, երկաթուղեաց շինութեամբ հաղորդակցութեանց բազմանալն, եւրոպեան սեղանաւորական սովորութեանց Հնդկաց մէջ ընդհանրանալն, և հարուստ դասերուն իբրեւ տեւական և միայն արժէք ոսկւոյ յարելն՝ այս ամեն պարագայք հակառակ ազդեցութիւն մ'ըրած են այն կանոնաւոր շարժման վրայ, որով Արեւմտից աւելորդ ոսկին Հնդկաստան կ'երթար ամեն տարի։ Անգլեւհնդիկ կառավարութիւնը մտահոգութեամբ կը դիտէ արծաթին յարատեւ անկումը, զի ամեն տուրքեր արծաթ դրամով կը գանձուին, մինչ յԵւրոպա ոսկի վճարել պէտք է։ Տարին իբր 400 միլիոն Փր. ի գումար մը պարտի անգլեւհնդիկ կառավարութիւնը վճարել ի Լոնտոն, և արծաթին ելեւէջները կը խանգարեն անգլեւհնդիկ ելմտացոյցն։ Ամեն տարի անգլեւհնդիկ ելեւմտից նախարարն իւր ելմտացոյցը կը պատրաստէ՝ արծաթ ռուբիին արժէք մը ենթադրելով։ Եթէ արծաթը վրայ դնէ, ինչպէս պատահեցաւ երբ ամերիկեան կառավարութիւնն սկսաւ արծաթն հրապարակէն գնելով դրամ կոխել և իւր մթերանոցներուն մէջ պահել, յայնժամ անգլեւհնդիկ գանձը տարւոյն վերջն հասութից յաւելուած մը կը գտնէ, զոր շնորհակալութեամբ կ'ընդունի եւ բանի մը կը գործածէ, արդէն այնքան պէտքեր կան Հնդկաստանի մէջ։ Բայց եթէ ռուբիին մէկ բէնս կամ աւելի իջնայ արծաթը, տարւոյն վերջը 25—30 միլիոն Փր. ի բաց մը կ'ունենայ, զոր ո՛ և է կերպիւ պէտք է գոցէ, զի Հնդկաստանի պէս թերակիրթ երկրի մը մէջ տրոց վրայ ըստ կամս փոփոխումներ ընել յոյժ դժուար է։ Այսպէս, թէեւ Անգլիա ոսկեպաշտ երկիր մ'է և արծաթ դրամի հետ գործ չունի, բայց Անգլիոյ մեծագոյն ստացուածքը սաստիկ կը տառապի արծաթին անկումէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔ

Ելմտացոյցի նոր ծրագրովը զոր մատոյց Խորհրդարանին, Պ. Ռուվիէ կը ցուցնէ թէ յառաջ կը տանի Ֆրանսական ելեւմտից և գանձային դրութեան վերանորոգման ու կանոնաւորման գործն որուն կը զբաղի քանի տարիէ հետէ։ Պ. Ռուվիէ նոյնքան իրաւամբ կրնայ պարծիլ ելմտական նախարարութեան մէջ կատարած գործովն, որքան Պ. տը Ֆրէսինէ՝ պատերազմական նախարարութեան մէջ կատարած գործովը։ Պ. Ռուվիէի այս անգամուան ելմտացոյցին կէտ նպատակն է «առողջապահական ըմպելեաց» վրայ տուրքերը զեղչել, զանազան մասնաւոր ու արտասովոր ելմտացոյցներն ընդհանուր և միակ ելմտացոյցի մը մէջ մուծանելով ելեւմուտքը վերջնապէս կարգի բերել, և հանրային պարտուց գլխաւոր գումարն անհպելի կերպիւ վերակազմել և վերահաստատել։

Այս բարենորոգմանց առաջինը գործադրելու համար, գինիներէ, գարեջուրներէ և խնձորի և այլ պտղոց ըմպելիներէն ([illegible]) առնուած տուրքեր պիտի բարեփոխուին ու չափաւորուին։ Այս տուրքեր 170 միլիոնէ կ'իջնեն 75 միլիոնի։ Ասոր փոխարէն ալքոհոլի կամ սպիրտոյի տուրքը կը բարձրացնէ, 100 քիլոյին 156 ¼ Փր. էն բարձրացնելով 190 Փր. ի, և իրենց գիներէն իրենց գործարանաց մէջ ոգի հանող այգեպանաց առանձնաշնորհը կանոնաւորելով։

Գաւառաց և հանրային հաստատութեանց հաշւոյն եղած հասոյթք, հեռաձայնի (թէլէֆօն) ելեւմուտք, դպրոցական շէնքերու համար նպաստք և նոր երկաթուղեաց բաժնեթուղթերուն տոկոսն երաշխաւորելու համար մի կողմ դրուած գումարք ցարդ զատ ելմտացոյցներ ձեւացուցեր էին, զորս ձուլելով ընդհանուր և միակ ելմտացոյցի մէջ, Պ. Ռուվիէ աւելի պայծառ պիտի երեւցնէ Ֆրանսայի ելմտական վիճակը։

Պ. Ռուվիէ այնպիսի կարգադրութիւն մ'ըրած է որ ութ տարիէն ամբողջովին վճարուին հրապարակին վրայ գտնուող գանձատոմսք։ Այս գործին յատկացուցած է 1890 և 91 տարեշրջաններէն աւելցած 108 միլիոն Փրանքէն զատ 22 ½ միլիոնի նոր վարկ մը, որ 1893ի ելմտացոյցին մէջ նշանակեալ 14 միլիոն 245 հազար Փր. ի գումարի մը հետ մէկտեղ, պիտի բաւէ մարելու գանձատոմսերուն հաշիւը։

Երկար ժամանակէ հետէ, Ֆրանսայի ելմտական նախարարք սովորած էին՝ ծախքերն ենթադրուածէն աւելի գծելուն պէս՝ բացը գոցել գանձատոմսեր հանելով։ Երբ այսպէս հանուած գանձատոմսերուն համագումարը մէկ միլիառ Փր. ի մօտենար, մեծ փոխառութեամբ մը անոնք քոնսոլիտէի կը վերածուէին, այսինքն՝ երբեւն պարտք լինելէ դադրելով հաստատուն և միայն պարտք կը դառնային, գանձատոմսը փոխանակուելով արժեթղթին հետ։ Սքօղեալ ձեւով մը, միատեւ փոխառութեան դրութիւն մ'էր այս, և այնպիսի փոխառութիւն մը զոր կանխաւ չէր վաւերացներ Խորհրդարանը, քանի որ բանը բանէն անցնելէն ետքը միլիառնոց փոխառութիւնը վաւերացնելու միայն կը կոչուէր։ Պ. Ռուվիէ կ'ուզէ վերջ տալ գանձային այս յոռի սովորութեանց։

Քննադատք կ'ըսեն թէ ճշմարիտ բարենորոգումը պէտք լինէր ծախուց նուազումն, և այս բարենորոգումէ հեռի է Պ. Ռուվիէի վերջին ելմտացոյցն, յորում նոր յաւելում մը կ'երեւի ծախուց գումարին վրայ։ 1892ի ելմտացոյցին հասոյթք և ծախք երեք միլիառ 46 միլիոնական Փր. էին։ 1893ի ծախք երեք միլիառ 165 միլիոն Փր. ի կը բարձրանան, ու նոյնքան ալ հասոյթ կը գտնէ Պ. Ռուվիէ, ուրեմն 119 միլիոն Փր. աւելի պիտի առնու տուրք վճարող ժողովրդէն։ Հինգ տարիէ ՚հետէ Ֆրանսացի ժողովրդեան տրոց վրայ 305 միլիոն Փր. ի յաւելում մ'եղած է։ Եւ պատուակա՛ն ժողովուրդ, և հարո՛ւստ ժողովուրդ, որ աշխարհի մէջ մարդ գլուխ ամենէն աւելի ծանր տուրքը կը վճարէ և ամենէն աւելի դիւրութեամբ։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Թայմս իւր ապրիլ 11ի սեղանաւորական տեսութեան մէջ հետեւեալ լուրը կը հաղորդէ.

«Կը յիշուի թէ Նաւային ընկերութիւնք և Նաւատեարք եգիպտական կառավարութենէն պահանջած են 50 առ 100 զեղչ Նաւահանգստայ, փարոսաց և քարավանց տուրքերուն վրայ։ Արդ, եգիպտական կառավարութիւնն, իւր ելմտական խորհրդական Պ. Փալմէրի հետ համախորհուրդ, կ'ըսէ թէ՝ եթէ տրոց զեղչում ընել պէտք է, նախ և առաջ կալուածական տուրքը պէտք է զեղչել, Ֆէլլահներուն բեռը թեթեւցնելու և Եգիպտոսի զարգացման ու բարգաւաճման նոր զարկ մը տալու համար։

—«Վերջին եօթնեկին մէջ, եգիպտական թուղթերը շատ հաստատ բռնուեցան։»

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ

Ֆրանսական կառավարութիւնն որոշեր է մայիսի սկիզբը Քոբէնհակ ղրկել Մանշի ֆրանսական նաւատորմը, ներկայ լինելու այն մեծ հանդիսից որք տեղի պիտի ունենան Դանիոյ Թագաւորին և Թագուհւոյն

—)(28)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ՍԱՆՏՐԻՅԵՈՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳՈՐԾԱՏԱՆ ՊԱՐԻԿԸ

Անուշ և կազդուրիչ քուն զոր Աստուած անշուշտ ուղեց՝ արգահատելով տարաբախտին վրայ՝ առլցել կապոյտ և վարդագոյն երազներով, վասնզի Կապրիէլի այտերը կը գունաւորէին և իր բացխփիկ շուրթերէն՝ շունչը դուրս կ'ելնէր հանդարտ, կանոնաւոր։

Յանկարծ, ընդոստ արթնցաւ, սանձի մը կրկնակի շաչիւններէն։

Ձայն մը կը գոչէր.

—Յառա՛ջ, լա Կոի՛զ, յառա՛ջ։

Կապրիէլ յոտին կանգնած էր և քանի մը վայրկեան ապուշի պէս մնաց, հարցնելով ինքնին թէ ի՛նչպէս հոն կը գտնուի և թէ ի՛նչ պատահած է իրեն։

Կառքն իր առջեւէն պիտի անցնէր։

—Այդ տեղ առանձին ի՞նչ կ'ընէք, հարցուց բանջարավաճառը։ Եթէ յոգնած էք և մեր կողմը կուգաք, քովս ցատքեցէք. Նուարթիէէն ենք։

—Պրէթինիի կ'երթամ, պարոն, պատասխանեց Կապրիէլ. և ըստ որում խիստ շատ յոգնած եմ, երախտագիտութեամբ պիտի ընդունէի ձեր առաջարկը, եթէ Պրէթինիի ուղղութեամբ երթայիք։

—Դժբախտաբար, իմ պզտիկ սիրուն տիկինս, ճիշդ հակառակ կողմէն պիտի երթամ. բայց սա խորհուրդը կուտամ ձեզ. կը տեսնէ՞ք հոն, վարը, ծառերուն մէջէն, նոր նոր կարմիր կղմինտրներով տուն մը։ Լա՛ւ, Ժիւվիզիի կայարանն է այն . . . ։ Գացէք կառախումբը նստեցէք որ, գրեթէ քիչ ատենէն Պրէթինիի պիտի տանի զձեզ։

—Այո, պարոն, այդպէս պիտի ընեմ, շնորհակալ եմ։

—Բարի ճանապարհ, իմ պզտիկ սիրուն տիկինս։

Մշակը խարազանի հարուած մը տուաւ ձիուն և նորէն սկսաւ գոչել.

—Յառա՛ջ, լա Կոի՛զ, յառա՛ջ։

Կապրիէլ կայարան հասաւ, երբ կառախումբը ճամբայ ելնելու վրայ էր. Պրէթինիի համար երրորդ կարգի տոմսակ մը առնելու հազիւ ժամանակ ունեցաւ, վակոն մը մտաւ և անկիւն մը կծկուեցաւ։

Թէեւ կարճ քուն մըն էր քաշած, զոր շուտ ընդ փոյթ ընդհատած էր բանջարավաճառը, ա՛լ քնանալու փափագ չունէր։ Պատճառն այն էր որ, քանի կը մօտենար այն գիւղին ուր անցած էր իր բարեբաստ մանկութիւնը, իր մտատանջութիւնը աւելի կը սաստկանար, իր անձկութիւնն աւելի կը շատնար։ Բայց վերջապէս քանի որ որոշած էր դառնալ հայրական յարկն, մինչեւ ծայրն երթալու էր, ինչ որ ալ պատահէր։

Կառախումբէն իջաւ ի Պրէթինիի և կայարանէն դուրս ելաւ առանց ուշ դնելու այն կառապանաց որք կ'երթեւեկէին շրջակայ գիւղերը։ Բայց, յանկարծ, սարսռաց և կեցած տեղը գամուած մնաց։ Կառապաններէ մին կը պոռար.

—Բոնթի, Բլէնվիլ և Շարմիյեոն գացող ուղեւորներն ասի՛ց։

Կապրիէլ տակաւին չորս մղոն պիտի կտրէր Շարմիյեոն հասնելու համար։ Որչափ ալ ոտքով ճամբորդելու փափագը մեծ ըլլար, —պատճառը գիտենք, —վախցաւ որ նորէն ուժաթափ ըլլայ։

Աչուըները կառուղիղին դարձուցած էր. ասկից զատ, անոր կառքին մէջ մէկը չէր տեսներ։ Այս պարագան քիչ մը յանդգնութիւն տուաւ իրեն. կառուղիղին մօտեցաւ.

—Շա՞տ ճամբորդ ունիք, հարցուց։

—Կը տեսնէք, օրիորդ, մէկը չունիմ, շատ անգամ այսպէս կը պատահի, նոր եկայ այս տեղ և շատ գործ չպիտի տեսնեմ, եթէ շարունակեմ այսպէս պարապ դառնալու։ Շարմիյեոնի կո՞ղմը պիտի երթաք։

—Այո, բայց Շարմիյեոն չէ։

—Ուրեմն Բլէնվի՞լ։

—Այո, Բլէնվիլ։

—Անանկ է նէ մտէք, օրիորդ, անմիջապէս պիտի մեկնինք։ Բլէնվիլի գինն է մէկ ֆրանք յիսուն սանդիմ։

Կառուղիղը առած էր մանկամարդ աղջկան ծրարը եւ կառքին մէջ կը դնէր զայն։

—Մտէք, օրիորդ, յարեց, ուզած տեղերնիդ կրնաք նստիլ, աւելցուց խնդալով։

Կապրիէլ ա՛լ վարանելու չէր. կառքին մէջ տեղ մը նստաւ եւ ճամբայ ելան։

—Երբ Բլէնվիլ ըլլամ, կ'ըսէր ինքնին մանկամարդ աղջիկը, մէկ մղոն ճամբայ միայն ունիմ Շարմիյեոն հասնելու համար, եւ նոյն իսկ քիչ մըն ալ նուազ, եթէ ամայի ճամբաներէ եւ անտառին մէջէն երթամ։

Բայց իրեն համար, մեծ գործը հայրական տունը ներկայանալն էր ի ներկայութեան [illegible] Անկլատի։ Ընտրելիք վայրկեանը դժուար էր, վասն զի անտառապահը որոշ ժամերու մէջ չէր կատարեր իր շրջանը։

Կառքը ցած բլուրի մը ստորոտն հասած ատեն կառուղիղն իջաւ իր նստարանէն՝ ձին հանգստացնելու համար, եւ դռնակին մօտեցաւ։

Այս բան անհաճոյ չէր երեւեր Կապրիէլի որ քանի մը տարիներէ ի վեր այդ տեղերն եկած չըլլալով, մէկ քանի տեղեկութիւններ առնելու չէր դժկամակեր։

Նախորդ տարին, ութն օր եկած անցուցած էր ի Շարմիյեոն, բայց ուղղակի Փարիզէն Էթամբ գացած էր, ուր հայրն իրեն կը սպասէր կառքով մը։

Առանց շատ նեղութեան, եւ նոյն իսկ քիչ մը ընտանեբար, կառուղիղը խօսիլ սկսաւ։ Իր վրայ խօսեցաւ նախ։

Ալժերիէն կը դառնար ուր պահակազօրաց մէջ անցուցած էր իր ծառայութեան վերջին երեք տարիները։ Ազգական չունէր ի Շարմիյեոն. ընտանիքն Արթնէյի շրջակայքէն էր։ Դիպուածաւ Շարմիյեոնի և Պրէթինիի միջեւ կառուղիղ եղած էր։

—Շարմիյեոնի մէջ շատ մարդ կը ճանչնա՞ք, հարցուց Կապրիէլ։

—Իրաւ որ գրեթէ ամեն մարդ. բայց յարաբերութիւններ շատ հաստատած չեմ։ Աղէկ ընկեր եմ Ժան Լըկրանի հետ, ջաղացպանին որդին, ազնիւ երիտասարդ մը, եւ ջաղացք միայն կ'երթամ, ինչպէս նաեւ անտառապահին՝ հայր Ժէռօմին տունը, որ բարեկամն է հայր Լըկրանին, երկու ազնիւ սրտեր ոսկիի պէս։

Կապրիէլ մտամոլորման եւ սոսկման շարժում մը ըրաւ։ Բնազդաբար ելած էր տեղէն եւ դռնակին մօտեցած էր, իբր թէ մտադիր ըլլար կառքէն վար նետուիլ եւ դաշտերուն մէջէն փախչիլ։ Բայց կրցաւ ինքզինքը զսպել։

Յոյժ բարեբախտաբար, կառուղիղը բնաւ տեսած չէր այն յուզումը զոր աղջիկը մեծ ճիգով կը զսպէր։

—Կը տեսնէ՞ք, յարեց երիտասարդը, շատ կը սիրեմ հայր Ժէռօմը, և ատոր մէջ զարմանալու բան չկայ։ Ձինքը ճանչնալէս առաջ, Ալժերիոյ մէջ լսած էի անոր վրայ խօսուիլը։ Իր զաւակը, Բիէռ Անկլատ, [illegible] մը, —այս մասին շատ ապահով է, —իր զաւակն ինձ պէս 18րդ գնդին 1րդ վաշտին 2րդ գումարտակէն էր։

«Ա՛հ, Բիէռ ընկերս ի՛նչ սիրով և յարգանքով կը խօսէր իր հօր վրայ։»

Կապրիէլ, մեռեալի պէս գունաթափ, արեւուն մէկ ճառագայթէն իբր թէ ինքզինքը պաշտպանել կեղծելով՝ դաշկինակովը ծածկեց դէմքը։

Երիտասարդը շարայարեց.

—Բիէռ Անկլատի պէս երիտասարդ քիչ կը գտնուի. պէտք է լսել թէ իր պետերն ի՛նչպէս կը խօսէին իր վրայ. կարծես թէ արդէն ուսմունք առած է։

«Այս ամենը կ'ըսեմ ձեզ, օրիորդ, վասնզի կը տեսնեմ որ այս երկրէն էք և ըսածներս կը հետաքրքրեն զձեզ։ Եւ յետոյ, Բիէռ Անկլատ իմ բարեկամս է և հաճոյք կը զգամ անոր վրայ խօսելով։ Բիէռ ամեն բան ունի և որչա՜փ կը փրուի գունդին մէջ. սա միայն ըսեմ նախ որ սաստիկ կաշխատի սորվելու ամեն ինչ որ սպայ մը գիտնալու է, յետոյ չափազանց քաջասիրտ է։

«Թշնամեաց հետ եղած կռիւներուն մէջ, միշտ գումարտակին գլուխը կը գտնուէր և ինքն էր որ մեզ ամենքս իր ետեւէն կը քաշէր կը տանէր։ Երբ ըսուէր. —«Սասիկ Անկլատ յիսնապետը կը քաշէ» ապահովապէս բոլոր զինուորներն անմիջապէս անոր կը հետեւէին։ Այն ատեն, թշնամիները տակնուվրայ. իրարու վրայ կ'իյնային թուղթէ մարդերու պէս։

(Շարունակելի)

ամուսնութեան յիսնամեակին առթիւ։

Այս կերպիւ Ֆրանսական կառավարութիւնը շնորհակալութիւն պիտի յայտնէ Դանիոյ վեհապետին և վեհապետուհւոյն, որք նոյն նաւախմբին անցեալ տարի Քրոնշդատ ուղեւորութեան առթիւ սիրալիր ընդունելութիւն ըրած էին։

ԲԻԷՌ ԼՕԴԻ ԵՒ ԶՈԼԱ

Ի Փարիզ օրուան գլխաւոր մեծագոյն դէպքն է Բիէռ Լօդիի յարձակումը Զոլայականութեան վրայ, և այս՝ նոյն իսկ Ակադեմիոյ մէջ, ուր այնպիսի հակաճառութիւնք սովորաբար չեն թոյլատրուիր, և ուր Պ. Լօդիի ճառն Ակադեմականներ[illegible] էր մասնախմբի մը գրաքննութենէն ան[illegible] կանխաւ։ [illegible]վ առ Պ. Զօլա Պ. Լօդի նամակ մ'[illegible]ճառը կարդացած[illegible]լա, յայտնեց թէ[illegible] թէ Պ. Զոլա ներկայ ժամանակ չէ[illegible]՝ պիտի չուզեր իւր ներկաէր, այլ և այնպիսի բազմութեան մը մէջ յուզուածել զինք։ Պ. Լօդի կը յարգէ Պ. Զոլայի անձնական «անհուն» տաղանդը, բայց համոզուած է թէ Պ. Զոլա կը սխալի։ Պ. Լօդի ամենէն աւելի կը պախարակէ Պ. Զոլայի կարգ մը հետեւորդաց տափակութիւնները։

Պ. Զոլա պատասխանելով, շնորհակալութիւն յայտնեց Պ. Լօդիի այս քաղաքավարական արտայայտութեանց համար, հաւաստեց թէ ինքն եւս յոյժ կը յարգէ Պ. Լօդիի մեծ տաղանդը, և կը ցաւի միայն Պ. Լօդի սխալ կը դատէ Զոլայականութիւնը։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պուլկարիայէն քաղաքական պատճառներով Ռուսիա ապաստանած Պուլկարք բաւական ուշադրաւ տարր մ'են հոն, և ընդ տնօրէնութեամբ Պ. Զանքովի, մերթ ընդ մերթ առարկայ կը լլնին ռուս կառավարութեան և ժողովրդեան մտադրութեան։ Ռուս հրապարակագիր Պ. Թաթիշէվ որ անցեալները Պուլկարիա եկաւ և երկրին վիճակն իւր աչքով տեսաւ, Ռուսքի Վէտոմիք լրագրին մէջ կը քննադատէ պուլկար ապաստանեալներն, որոց ընթացքն ուղիղ և հայրենասիրական չի գտներ։ Պ. Զանքով կը պատասխանէ, ռուս ժողովրդեան քով Պ. Թաթիշէվի վարկը կոտրելու համար ամբաստանելով զնա թէ Պուլկարիոյ մասին աւստրեան գաղափարներ կը յայտնէ։ Պ. Զանքով գոհ է որ ռուս ժողովուրդն համակրանք կը ցուցնէ պուլկար ապաստանելոց։ Բայց Պ. Թաթիշէվի յօդուածը կը ցուցնէ թէ նոյն իսկ ռուս ժողովուրդը կը սկսի ձանձրանալ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Փարիզի լրագիրք կը հաստատեն թէ Պ. Ֆլուրէնս (արտաքին գործոց նախկին նախարարն և Մոսքուայի ֆրանսական արուեստահանդէսին նախագահն) անձամբ Զարին պիտի մատուցանէ շնորհակալութեան ուղերձ մը յանուն յիշեալ արուեստահանդէսի կազմակերպիչ մարմնոյն և ընդ նմին ցուցադրաց ոսկեմատեանն։ Ուղերձը Ֆրանսական ոսկերչութեան գեղարուեստական հրաշակերտ մ'է, և այս պահուս ի ցոյց դրուած է ի Փարիզ։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՈՃՐԱԳՈՐԾԸ

Հեռագիրը ծանոյց Անաստէի գլխատումն։ Այս երիտասարդ անզգամ իւր վերջին օրերուն մէջ դարձի եկեր է կաթոլիկ խոստովանահայր քահանային յորդորանօք։ Իւր հայր որ դեղագործ է՝ կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեց իւր որդւոյն մարմինն ստանալու և Տքթ. Շառքոյի և մի քանի վիրաբոյժներու ձեռամբ դիագննութիւն և մանաւանդ ուղեղազննութիւն կատարել տալու համար։ Բայց իրեն թոյլտուութիւն չեղաւ և չյանձնուեցաւ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ապրիլ 9 թուով կը ծանուցուի Աթէնքէ թէ 11 միլիոն 200 հազար Փր.ի փոխառութիւնը կնքուած է տեղական պանքաներէն, որով հելլենական հանրային պարտուց յուլիսի կտրօնին վճարումն ապահովուած է։

ԱԶԳԱՅԻՆ լուրեր

Քաղաքական ժողովն չորեքշաբթի օրն նիստ գումարեցաւ ի խորհրդարանի Գալաթիոյ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի։ Ժողովն զբաղեցաւ յարաբերական խնդիրներով և ի միջի այլոց հետեւեալ տնօրինութիւններն ըրաւ։

Տիվրիկի ազգ. կալուածոց մատակարարութիւնն կազմալուծեալ ըլլալով, ժողովը նոր ընտրութեամբ վերակազմեց զայն և նոյն մատակարարութեան անդամ կարգեցան.

Խաչիկ	Էֆէնտի Կամսարական
Կիւլպէնկ	» Կիւլպէնկեան
Մկրտիչ	» Ուզուրիկեան
Յարութիւն	» Գընաճեան
Գրիգոր	» Լուսիկեան
Եղիա	» Զխարիկեան
Խաչիկ	» Խորասանճեան

Գալատու թաղական խորհուրդն իւր ամբողջութիւնը կորուսած ըլլալուն պատճառաւ հրաժարական մատուցած էր։ Ժողովն որոշեց յանձնարարել թաղական խորհուրդին՝ առայժմ շարունակել իւր պաշտօնն, և ներկայ տօնական օրերն անցնելէն յետոյ հարկ եղած հրահանգը տալ։

Եէնիգիւղի թաղական խորհուրդը կազմալուծեալ վիճակի մը մատնուած ըլլալով, ժողովն որոշեց յետ Զատկի հրահանգ տալ սահմանադրապէս թաղական խորհրդոյ նոր ընտրութիւն կատարելու համար։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ ներկայ գտ[illegible]եցաւ եկեղեցական արարողու[illegible] ի Մայր Եկեղեցի և գիշերն [illegible]քարոզ խօսեցաւ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ ընկերակցութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի՝ չորեքշաբթի օրը Ոստիկանութեան նախարարութեան պաշտօնատունը գնաց և տեսակցեցաւ Նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյի հետ։

Երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ կեդրոնական բանտը ղրկուեցաւ 3500 ղրուշի գումար մը, որ Զատկի տօնին առթիւ բաշխուեցաւ հայ բանտարկելոց։

Արժ. Տ. Խաչատուր քհնյ. Տ. Գաբրիէլեանի խնդրանօք՝ Ազնւ. Միքայէլ էֆէնտի Յակոբեան իւր բնածիր մարդասիրական ազնիւ զգացմանց թելադրած է այս տարի վերահաս Ս. Զատկի տօնին առթիւ Թաղիս Եէնի-Գաբուի Ս. Առաք. վարժարանին 40 որբ և աղքատիկ սանուց մէջ մէկ ձեռք հագուստ շինել տալով միսիթարել և անչափ ուրախացնել զանոնք։

Խորհուրդս պարտ անձին կը համարի սոյն մարդասիրական բարեաց փոխարէն իւր ամենախորին և ջերմ շնորհակալիքը յայտնել հրապարակաւ։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր	Ատենապետ
ԿՈԶՄՈՍ ԱՏԻԼԵԱՆ	ՊՕՂՈՍ ՖԷՆԿԵԱՆ

2 Ապրիլ 1892, Եէնիքաբու.

ՇԱԲԱԹՕՐԵԱՅ ԱՐԵՒԵԼՔ

Վաղուան Արեւելքի բովանդակութիւնն է.

ՕՏԱՐ ԾԱՂԿՈՒՆՔ-ԿԱՐՄԻՐ ԾԱՂԻԿԸ (անաստեղծութիւն)
Թ. ԹԷՐԶԵԱՆ

ԱՆՏԻՊ ՆԱՄԱԿ
Պ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԵՒ ՆՈՐԱ ՄԱՍՆԱԻՈՐ ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆՔՆ ՄԵԶ ՀԱՄԱՐ
Տ. ՇԱԼՃԵԱՆ

ՌՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ (Բրոֆ. Ռէդլին— Մանկավարժական ուսումն ի Ռուսիա 1868ին — Հայ ուսանողք ի Հայտէլպէրկ — Հանդիպումը — Բրոֆ. Հէրմանի բանսիոնը— Լէտկինի ազնուութիւնն ու Յորդորները — Տէրունի գիտնականին ծանակութք Հայ գրականութեան վրայ։
Փ. Վ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՆՇՄԱՐ ՄԸ. Քրիստոս ո՞ր լեզուաւ խօսեցաւ.
Դ. ԽԱՉԿԵԱՆ

ԿԱՐԱՒԱՆՆ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ (Յանաստեղծութիւն)
Տ. ԶՐԱՔԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ ԹԻՖԼԻԶՈՒՄ
ՎՐԱՍՏԱՆՑԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆ

Ներքին լուրեր

ԱՍՏԻՃԱՆՔ

Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Եւկաֆի նախարարութեան վարչական ժողովոյ անդամներէն Մահմուտ պէյի և նոյն նախարարութեան հրամանագրոց դիւանին գեր-տնօրէն Նիւզհէթ էֆէնտիի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Շէյխերու ժողովին վերատեսուչ Հաճի Մէհմէտ Թէվֆիք էֆէնտի և նոյն ժողովոյ անդամք երէկ գիշեր ի կայս. պալատ երթալով Իֆթար ըրին և արքունեաց հրամանատար Օսման փաշայի միջոցաւ Վեհ. Սուլթանի մեծարանացն արժանանալէ յետոյ ստացան նաեւ Ն. Վեհափառութեան դրամական պարգեւները։

ԲԱՐՁՐ. ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍԸ

Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ճէվատ փաշա երէկ երեկոյ Թոփգաբու պալատը գնաց և այցելեց կայս. Թանգարանը։

Ի Բ. ԴՌՈՒՆ

Աւստրիական ու իտալական դեսպանք և Գարաթոդրի գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

ՎՍԵՄ. ՐԸԶՎԱՆ ՓԱՇԱ

Երեքշաբթի երեկոյ, Քաղաքապետ Վսեմ. Րըզվան փաշա արկած մը ունեցաւ, որ բարեբախտաբար աղետալի հետեւանք մը չունեցաւ։ Բանկալթիէն կ'անցնէր ձիով, երբ, զինուորական վարժարանին առջեւէն հասած ատեն, անանոյն մէկ ընդոստ շարժումէն գետին ինկաւ և ծունկը վիրաւորուեցաւ։ Չորս կողմէն օգնութեան փութացին, վիրաւորն փաշան և իր բնակարանը փոխադրեցին։ Տօքթ. Սարէլ, Յովհաննէս պէյ, Բէշիտ պէյ և Տօքթ. Բասմճո կոչուելով խիզն պէտք եղած բժշկական դարմանները տարին Ն. Վսեմութեան և հաստատեցին թէ կոտրած ոսկր չկայ։

Ն. Վսեմութիւն ապաքինելու վրայ է։

Վեհ. Սուլթանը այս արկածն իմանալով նախընթաց գիշեր թիկնապահ մը ղրկեց Րըզվան փաշայի ապարանքն և ողջութիւնը հարցնել տուաւ։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Գահիրէէն հասած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Եգիպտոսի Խտիվ Բարձր. Աապաս փաշայի շնորհեալ կայս. Ֆէրմանի ընթերցումն երեկ առաւօտ ժամ 3 ½ին տեղի ունեցեր է մեծ հանդիսիւ։ Ահմէտ Էյուպ փաշա ու իւր հետեւորդք՝ ամենքն ալ պաշտօնական համազգեստով Ապտին պալատը գնացեր են։ Եգիպտական զինուորք զինուորական պատիւներ ընծայեր և Խտիվ Աապաս փաշա ու իւր արքայազարմք ընդուներ են զն. Վսեմութիւն։

Ահմէտ Էյուպ փաշա կայս. Ֆէրմանն համբուրելէն յետոյ յանձներ է Բարձր. Խտիվին որ նոյնպէս զայն համբուրելով յանձներ է յատուկ պաշտօնէին և ընթ[illegible]ումն տեղի ունեցեր է հանդիսաւոր կերպիւ։ Ընթերց[illegible] ներկայ գտնուեր են արտասովոր պատուիրակ Ահմէտ Մուխթար փաշա, խտիվական գերդաստանը, Նախարարք և կրօնական պաշտօնատարք։ Յաւարտ ընթերցման աղօթք մը կարդացուեր է վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ. Սուլթանին և ներկայք ու եգիպտական զինուորք «Բատիշահըմ չօք եաշա» աղաղակելէ յետոյ, զինուորական նուագածուաց խումբը Համիտիյէ քայլերգը նուագեր է ու բերդէն թնդանօթներ արձակուեր են։

Յաւարտ արարողութեանց Խտիվ Աապաս փաշա ընդուներ է ներկայից շնորհաւորութիւնները։ Օտար տէրութեանց ընդհանուր հիւպատոսք, որք յատուկ տեղ մը ներկայ գտնուած էին, յաւարտ ընթերցման ընդուներ են Բարձր. Խտիվին կողմէ։

Ն. Բարձրութիւն Իֆթարի հրաւէրներ է Ահմէտ Էյուպ փաշան ու հետեւորդները։ Գիշերը Գահիրէի պաշտօնատունք և մասնաւորաց տուները լուսազարդուելով, չքեղ լուսավառութիւնք ու հրախաղութիւնք տեղի ունեցեր են։

Կայս. Ֆէրմանի ընթերցումն հեռագրաւ հաղորդուեր է ամեն կողմ։

ԲԱՐՁՐ. ՍՊԱՐԱՊԵՏԸ

Սպարապետ Բարձր. Րիզա փաշա, որ մէկ երկու օրէ ի վեր հիւանդ է, տակաւին կատարելապէս ապաքինած չըլլալով երէկ եւս իւր պաշտօնատեղին չկրցաւ երթալ։

ԹԻՆՊԷՔԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պէրութի մէջ ընկերութիւն մի կազմուեր է Թէնպաքիի վաճառումն ստանձնելու համար Սուրիոյ և Պէրութի նահանգաց մէջ։

ԽՃՈՒՂԻՔ

Յայտնի է թէ գաւառաց գործաւորք պարտաւոր են ամեն տարի չորս օր աշխատիլ խճուղեաց համար կամ որոշեալ գումար մը վճարել։ Սակայն կը պատահի որ գործաւորներ, յայտարարելէ ետք թէ պատրաստ են աշխատելու, որոշեալ գումարը վճարել կուզեն կամ փոխադարձաբար։

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն այս մասին խորհրդակցելով՝ որոշած է որ ընդունուի առաջարկն այն գործաւորաց որք խոստանան յառաջիկային վճարել սոյն գումարը։ Իսկ անոնք որք կը խոստանան վճարել և յետոյ միտքերնին կը փոխեն աշխատիլ առաջարկելով, այնպիսիները պէտք է ստիպել որ վճարեն նշ. գումարը։

«ԱԽԹԷՐ» ԵՒ «ՄՈՆԻԹԷՕՌ»

Տպագրական Տեսչութիւնը նկատելով որ պարսկերէն Ախթէր լրագիրը կանոնաց հակառակող ընթացքի մէջ գտնուած է, ազդարարած է նոյն լրագրոյ արտօնատիրոջ՝ որ եթէ իւր այդ ընթացքը կրկնէ, խիստ պատժոյ պիտի ենթարկի։

* * *

Մոնիթէօռ Օրիանթալ իւր վերջին թիւերուն մէջ գրաքննիչ պաշտօնէին պատուէրներուն հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալով, Օտար Մամլոյ Դիւանին կողմէ ազդարարագիր մի ուղղուած է յիշեալ լրագրին, ծանուցանելով որ եթէ կրկնէ իւր այդ ընթացքը, օրինական խիստ պատժոյ պիտի ենթարկուի։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Մարտ 28ին, Անատօլուի երկաթուղւոյ կառախումբ մը եկեր է Լէֆքէի կայարանը։ Գրեթէ բոլոր բնիկ ժողովուրդն, որ երբեք վայրաշարժ տեսած չէ, խռնուած էր ի կայարան՝ զայն տեսնելու։ Գծին շինութիւնը փութով յառաջ կը տարուի դէպ ի Սէբոնքէօյ և դէպ ի Ներս կը յառաջանայ։

Քաղաքին վաճառականք խնդրագիր մը կը պատրաստեն, զոր պիտի մատուցանեն տեղական կառավարութեան, որպէս զի գիծը շահագործման դրուի յառաջիկայ մայիս 1ին, վասն զի զրոյց կը շրջի եղեր թէ այդ քաղաքին գիծն այն ատեն պիտի սկսի բանիլ երբ մինչեւ Ալբօնքէօյ հասնի, որ վեց ժամ հեռի է Լէֆքէէն։

ՀՐԴԵՀՔ

Չորեքշաբթի գիշեր հրդեհ ծագեցաւ ի Բերա, Թարլա-Պաշի, Փըչըճի փողոց ուր քարուկիր տուն մը վերին յարկը այրեցաւ։ Հրդեհն պահուն, ոչ ոք կը գտնուէր տանը մէջ։ Շէնքն ապահովագրուած էր Համպուրկ ընկերութեան՝ 400 օսմ. ոսկւոյ։

Նոյն գիշերը հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը եղաւ ի Լալէլի, կրթական նախարար Զիւհտի փաշայի ապարանին դիմացը գտնուող կրպակէ մը։ Ն. Վսեմութեան ծառաները նշմարած ըլլալով բոցերն, որք դուրս կելնէին ծխնելոյզէն, տանիքին վրայ ելան և յաջողեցան ջուրով մարել կրակը։

ՄԻՐԶԱ ՄՕՀՍԻՆ ԽԱՆ

Մայրաքաղաքիս մէջ զրոյց ելած էր թէ պարսկական նախորդ դեսպան Միրզա Մօհսին Խան, այժմ դատական նախարար Պարսկաստանի, մեռեր է. «Սաատէթ» կը հերքէ այս զրոյցը։

ԾԱՂԿԱԽՏ

Քանի մը օրէ հետէ ծաղկախտ կը ճարակի ի Բերա, Այնալը-Չէշմէ, Բաքքալ Թէա փողոց տղայոց մէջ։ Մէկ քանի մահեր ալ պատահեր են։

Ներքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ հեռագիր մը ծանուցած է թէ Սուրբէի Հիւմայունը չորեքշաբթի օրը Պէրութ ժամաներ է։

—Արտաքին գործոց նախարարութեան հաշուակալ Վսեմ. Գրիգոր էֆէնտի Խըտըրեան մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ ըլլալով իւր պաշտօնատեղին չերթար։

—Ե. զօրաբանակին հրամանատար Մուսթաֆա Շէվքէդ փաշա, որ ստամոքսի հիւանդութեամբ կը տառապէր, երեքշաբթի երեկոյն մեռեր է ի Դամասկոս։

—Աֆրիկեան Տրիպոլսէն կը գրեն առ «Թարիք» թէ Վեհ. Սուլթանը ներում շնորհած է Զաչչարցի Եուվան Քրիսթիչ անուն աւազակին, բաւական համարելով նորա ցարդ կրած բանտարկութիւնը։ Այդ մարդ տասնեւհինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտուած ըլլալով, բանտարկուած էր ի Ֆիզան։

—Իւսթոսթոյի նորընտիր կառավարիչ Խայրի փաշա իւր պաշտօնին վերաբերեալ հրամանագիրն ստացած ըլլալով ի մօտոյ իւր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

—Ըստ տեղեկութեանց «Հագիգաթ»ի, ձեռնհաս իշխանութիւնը, ըստ տրամադրութեան հիւպատոսարանաց գաւասներու յատուկ կանոնագրոյ 5րդ յօդուածին, ծանուցած է որոց որ անկ է թէ հիւպատոսարանաց մէջ ծառայող տեղացի գաւասներէ անոնք, որք պաշտօնապէս ճանչցուած են և կը գտնուին որոշեալ թուոյն մէջ, երբ դատ մը ունենան հիւպատոսարանի թարգմանին եւս ներկայ գտնուի։

—Բարձր. Մայր Թագուհին դրամական պարգեւներ շնորհած է Խըրգաի Շէրիֆի հանդիսի օրը բարեւի կեցող ոստիկան-զինուորաց։

—Նախընթաց օր, երեք ոճրագործք ընդ հսկողութեամբ Միտիլլի ղրկուեցան, [illegible] պիտի բանտարկուին։

—Նախըն[illegible] օր 43 ամերիկացի զբօսաշրջիկներ Փարիզէն մայրա[illegible] ժամանեցին յատուկ կառախումբով։

—Նախընթաց գիշեր ի Պէյլիքտէրէ հրեայ աղջիկ մը անձնասպան եղաւ ինքզինքը թունաւորելով։

—Մայրաքաղաքիս կառապաններուն համար Քաղաքապետութեան կողմէ պատրաստուած կանոնագիրն ի մօտոյ Բ. Դրան պիտի մատուցուի։

—Զատկական տօնին առթիւ երէկ Յունաց Պատրիարքարանին կողմէ դրամական նպաստներ բաշխուեցան կեդրոնական բանտին մէջ գտնուող յոյն բանտարկելոց։

—Տրապիզոնի վաճառականներէն Զիւհտիզատէ Հաֆըզ Մէսուտ էֆէնտի և Տիմիթրի Հաճի Բանայոթիտի էֆէնտի, որք 15000 ոսկի դրամագլխով առեւտրական ընկերութիւն մը կազմած են, որոշած են իրենց տարեկան զուտ շահին հարիւրէն մէկը նուիրել ի նպաստ նահանգին նախնական վարժարանաց ծախուցը։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. Կայս. Պանքայի Գալաթիոյ, Բերայի և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան երկուշաբթի, 6/18 ապրիլ։

Կ. Պոլիս 1/13 ապրիլ 92

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Մայրաքաղաքիս գլխաւոր վարժարաններէն միոյն համար դաստիարակուհի մը կուզուի որ լինի ուսեալ, անբասիր, և վկայեալ Ազգ. վարչութեան Ուսումնական Խորհրդէ։

Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը 3—3

Բինկայի համար դասախօս մը կուզուի, որ գիտնայ հայերէն և թուրքերէն ուսուցանել և գիտութեանց նախատարերքը աւանդել։ Հարկ է ամուսնացած լինի և նախամեծար է եթէ կինն ալ կարող ըլլայ հայերէն, թուաբանութիւն, կար և ձեւ ուսուցանել աղջկանց վարժարանի մէջ։

Ամսական գոհացուցիչ. տեղեկութեանց համար դիմել Պաղչէքափու Թաշ-խան թիւ 40, Տէր Յակոբեան էֆ. ի սենեակը։

2—3

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 13 ապրիլ.— Ելմտական նախարար Պ. Վիշնեկրատսքի գրեթէ աղէկցած է. այսօր կրցաւ ինքնագիր խնդրանք մը ուղղել Զարին՝ երկար արձակուրդի մը համար։ Կը հաստատուի թէ նախարարն այս ամառ արտասահման պիտի ուղեւորի իր առողջութիւնը վերահաստատելու համար։

ԱԹԷՆՔ, 18.— Յունաստանի թագաւորին ուղեւորութեան մասին, Քոբէնհակէ կը ծանուցուի թէ բան մը որոշուած չէ։ Արքունական ակմբոց մէջ կը հաստատուի թէ Նորին Թագաւորը ներկայ չպիտի գտնուի իր ծնողաց ամուսնութեան յիսնամեակի հանդէսին, ընդհանուրին կարծիքը ուրիշ կերպ է սակայն, զի կը կարծուի թէ ուղեւորութիւնը պիտի կատարուի ընտրութիւններէն անմիջապէս ետքը և երեսփ. ժողովոյ գումարումէն առաջ, այսինքն մայիս 27 (Հ. Տ.)։

ՓԱՐԻԶ, 13.—Վատիկան կը բանակցի Ֆրանսայի կղերին հետ՝ ընտրութեանց մասին կրօնային հրահանգներ հանելու սովորութեան վերջ տալու համար։ Դատական և կրօնական գործոց նախարարն իր կողմէ կը զգ[illegible] այս կրօնային հրահանգները ներկայացունելով պետական խորհրդին, անոնց կիրառումը արգիլելու համար դպրոցներու մէջ։

ՖՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԳԱՀԻՐԷ, 13.—Ֆրանսական նաւախմբին սպայակոյտն աստ հասաւ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Անգլիոյ Պանքային երէկ հինգշաբթի (14 ապրիլ) հրատարակեալ շաբաթական հաշուեկշիռն հետեւեալ տարբերութիւնները կը ցուցնէ, բաղդատմամբ նախորդ շաբթուն.

Պատրաստ մետաղադրամին պակսած է 751 հազար անգլ. ոսկի.

Պանքատոմսերու պահեստէն պակսած է երկու միլիոն 2 միլիոն 485 հազար ոսկի։

Գանձէի փոխանակագրոց և այլ առեւտրական թղթոց մթերքէն պակսած է 958 հազար անգլ. ոսկի։

Հետեւապէս, Անգլիոյ Պանքային դիրքը վերջին եօթնեկին մէջ մեծ տարբերութիւն մը չէ ունեցած, քանի որ իւր պահեստը այժմ այնպէս կը համեմատի իւր յանձնառութեանց ինչպէս $41 \frac{17}{32}$ կը համեմատի առ հարիւր։ Նախորդ շաբթուան համեմատութիւնն էր $40 \frac{1}{4}$ առ հարիւր։

Այս պայմանաց մէջ, Անգլիոյ Պանքային Տնօրէն Խորհուրդն իւր երէկ, հինգշաբթի աւուր նստին մէջ որոշեց զեղչի սակը 100էն $2\frac{1}{2}$ պահել։

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 13.— Նախարարաց յանձնախմբին նախագահ Պ. Պունկէ իւր վերջին հիւանդութեան հետեւանօք այնքան տկար է որ հաւանական է որ պաշտօնէն քաշուի։ Իր յաջորդը պիտի ըլլայ արդի կրթական նախարար կոմս Դէլեանովը, որուն տեղը պիտի անցնի Պ. Քաբուշթին կամ Պ. Ֆիլիբբով։

—Պ. Կիրսի վիճակը կը ծանրանայ. կոզատավյին կը յաջորդէ յօդային ցաւեր ծունկին և դաստակին մէջ։

—Կայս. ուկազ մը կը հրամայէ թէ օտար գաղթականք և նոյն իսկ այն օտարականք որ ռուս հպատակութիւնն ընդունած են՝ չեն կրնար Վոլինիայ նահանգին մէջ քաղաքներէն դուրս բնակութիւն հաստատել, և անշարժ կալուածներ գնել, մինչեւ որ օրթոտոքս կրօնը չընդունին։

ՓԱՐԻԶ, 14.—Խորհրդարանի նիստն յետաձգեցաւ մինչեւ մայիս 17։

ՊԵՐԼԻՆ, 14.—Նորտ Տէօյչէ Ալկ. Զայթունկ կ'ըսէ թէ ո՛չ զինուորական նոր ծրագրեր կան Խորհրդարանին ներկայանալի, ոչ ալ զանոնք պատրաստելու պաշտօնով յանձնաժողով։ Միայն կը խորհուի թէ հա՞րկ է աւելցնել պաշտպանողական ուժերը։

—Քաղաքային խորհրդոյ պատգամաւորութիւն մը համակրութեամբ ընդունեց ի Պերլին Արուեստահանդէսի մը բացման խորհուրդն, և որոշուեցաւ այս մասին զեկուցումներ ընել գերմանական առեւտրական սենեակներուն։

ՀՌՈՄ, 14.— Խորհրդարանին ներկայանալի ելմտական ծրագրոյ վրայ նախարարաց խորհրդոյ մէջ անհամաձայնութիւն ծագելով, Ռուտինի մարքիզ նախարարութեան հրաժարականը մատոյց Թագաւորին, որ դարձեալ Ռուտինի մարքիզին յանձնեց նոր նախարարութիւն մը կազմելու պաշտօնը։ Տագնապը շուտ պիտի փարատի, կ'ըսուի։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հրատարակուեցաւ Տօքթ. Ժօզէֆ Պերմանի ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԸ ՈՉ ԿԱԶՄԱՅԻՆ Է ՈՉ ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ անուն ֆրանսերէն գրքոյկն որ մեծ ընդունելութիւն գտած է ի Փարիզ եւ որուն երկու տպագրութիւններն սպառած են արդէն։ Թուրքիոյ համար այդ գրքոյկի վաճառման կեդրոնատեղին է Ա. Տ. Զուհաճեան, Ղալաթիա, Խավեար խան, թիւ 10։

ԳԹՈՒԹԻՒՆ.—Քերթուած Արշակ Չոպանեանի, արտասանուած Գատըգէօյի Թատրոնին մէջ։ Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով. Գին 40 փարա։

ԳՐԱՏՈՒՆ
ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
Ի ԿԵՍԱՐԻԱ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Ց. ՊԱՇՊԱՃԸՐՃԵԱՆԵԱՆԻ
Հաստատեալ 1877

Հայերէն, թուրքերէն և ֆրանսերէն գրքեր և դասագրքեր.—դպրոցական և գրասենեկի պիտոյք.— այլ եւ այլ տեսակ թղթեր եւն. եւն.

Գրատունս արդէն բազմաթիւ հեղինակաց և գրավաճառաց հետ զանազան պայմաններով ուղղակի յարաբերութեան մէջ լինելով՝ պատրաստ է գործ ունենալ ամեն մեծ հեղինակաց և գրավաճառաց հետ որք կը գտնուին ի Պոլիս և այլուր, ուստի կը հրաւիրեմք զնոսա և ամէն գրասէրներ դիմել Գրատունս ուր նորանոր միջոցներ ունիմք ի ձեռին գոհացնելու մեր ամէն կարգի յաճախորդները ամենաչափաւոր գիներով։ 3—3

ԹՈՎՄԱՍ ԱՃԷՄԵԱՆ
ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՀԱՅ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆՑ
Վկայեալ Յազգ. Ուսմ. Խորհրդոյ

Պատրաստ է դասախօսել մայրաքաղաքիս Ազգային վարժարանաց մէջ։

Դիմել Առ. Խմբագրութիւն Արեւելքի։

Սակարան

ԳԱԼԱԹԻԱ, 4 Ապր'լ

Այսօր Լատինաց տօն ըլլալուն պատճառաւ Գալաթիոյ Պօրսան գոց է։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 14 Ապրիլ	
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	96 85
» » 4 ½ %	105 67
Օսմանեան քօնսոլիտէ Սէրի Դ.	19 62
» Երկաթուղի	73
» Պէտէլի բաժնեթղթ.	347 50
Պանք Օթօման	553 12
Եգիպտական [illegible]	— —
[illegible]	756 25
Իտալական Ռանթ 5 %	88 70
Բրիօրիթէ թիւրք (1890)	423 12
[illegible]	491 87
[illegible]	452 50
[illegible]	303 75
[illegible]	25 16 ½
ԼՈՆՏՐԱ, 14	
[illegible]	96 25
[illegible] Սէրի Դ.	19 56
» » Ա.	47 87
» » Բ.	27 85
» » Գ.	19 56
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթօման	12
[illegible] (Եւնիֆիկէ)	97 50
» [illegible] (բրիվիլէճէ) 1890	91 25
[illegible]	103 ¼
[illegible] 1890	92 75
[illegible]	20 50
[illegible]	— —
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 316
ՎԻԷՆՆԱ, 14	
Օսմանեան երկաթուղի	37 62
» [illegible]	163 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 60
» » Փարիզի	47 25
ՊԵՐԼԻՆ 14	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 435
» Փարիզի »	80 90
Ռուսաց թղթադրամ	205 20
Օսմանեան երկաթուղի	76
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	19 55
[illegible]	180 60

ՓԱՐԻԶ ՓԷԹԻԹ ՊՕՐՍ

ՓԱՐԻԶ, 14	
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	96 87
Օսմանեան քօնսոլիտէ Դ.	19 62
Օսմանեան երկաթուղի	73
[illegible]	— —
Բրիօրիթէ թիւրք	— —
Օսմ. [illegible]	— —
Պանք Օթօման	— —
Օսմանեան [illegible]	364 37

ԳԱՆՁԱԿ

Գանձակէն կը գրեն առ «Նոր-Դար»։

Գանձակի գաւառի բացի մի քանի գիւղերից, ուր կան հոգեւոր բարձր իշխանութեան կողմից հաստատուած ուսումնարաններ, կան նաեւ մի քանի գիւղեր, ուր առանց հոգեւոր իշխանութեան թոյլտուութեան ուսումնարաններ կան բաց արած և նրանցից ամեն մէկում մօտ 30-40 աշակերտ հաւաքուած յանձնուած են մի որ և իցէ տիրացուի կամ արհեստաւորաց ուսումնարանի առաջին կամ երկրորդ դասատնից կիսակատար դուրս եկած աշակերտի, որոնք հին մեթոդով դաստիարակում են նոր սերունդին։

Այսպիսի ուսումնարանները գոյութիւն ունին Գանձակի գաւառի Խաչակապ, Գառնակեր, Բարսում և մի քանի գիւղերում։ Այս վեր յիշած գիւղերը թէպէտ 100—150 տուն բնակիչ ունին և կարող են նրանցից ամեն մէկը մի կանոնաւոր ուսումնարան պահել, բայց ինչպէս իմացայ, առաջնորդ եւ համոզում չանելով, որ հասկացնի գիւղացիներին ուսման ու գիտութեան օգուտները, նոր սերնդի կրթութեան գործը, մի կերպ եօլայ են գնում այդ տիրացու վարժապետների ուսուցմամբ։

Այդ վերոյիշեալ գիւղերի ուսումնարանների աշակերտները հաւաքուած մի սենեակում առաւօտից մինչեւ երեկոյ ծալապատիկ նստած են գետնի վրայ տարածուած փալասների կամ տախտակների վրայ։

Սրա վրայ դարձնում ենք հայր թեմական տեսչի ուշադրութիւնը։

Լաւ կանէ հայր տեսուչը, որ գոջէ մի անգամ այցելէ այս կողմերը և համոզելով մեր լքած գիւղացիներին, եթէ ոչ բոլոր գիւղերում, գոնէ նրանցից մէկում բանալ մի կեդրոնական ուսումնարան, որով կ'ազատէ նոր սերունդը տիրացու վարժապետներից, որոնք բացի վնասից ոչինչ օգուտ չեն տալիս նրանց։

Մեր կարծիքով, շատ հեշտութեամբ կարող է այդ բանն աջողուել, նախ այն պատճառով, որ այդ գիւղերից ամեն մէկը 100-150 տուն բնակիչ ունենալուց զատ, նրանցից ամեն մէկը միմեանցից 3—5 վերստ հեռաւորութիւն ունին և, որ գլխաւորն է, նրանցից ամեն մէկը տիրացու վարժապետներին տարեկան 70-100 րուբլի է վճարում․ ուրեմն եթէ նրանցից ամեն մէկը տարեկան 100 ր․ վճարէ, կը գոյանայ մօտ 300-400 ր․ և այդ ռոճիկով կարելի է մի օրինաւոր ուսուցիչ նշանակել նրանց համար։

—Մեր գիւղում սաստիկ տարածուած է ինֆլուէնցա հիւանդութիւնը․ տուն չկայ, ուր հիւանդ չլինի։

—Այս ձմեռը մեզանում շատ մեղմ անցաւ և շնորհիւ դրա դեռ ևս խոտի դէզերը մնում են առանց ձեռք տալու։

Առաջին տարիները խոտի բարդը (30 խուրձ) ծախւում էր 4-5 ր., իսկ այս տարի 1 ր․ 20 կոպեկից չի բարձրացել։ Բացի սրանից ուրիշ մթերքների էժանութիւնն էլ է․ ցորենի պուդը ծախւում է 80-90 կ․, հաւը 20-25 կ․, 5 ձու 5 կ․, իւղի պուդը 10-12 ր.։

ՏՕՆ ԶԱՏԿԻ

Թէպէտ Նոր կտակարանի մէջ բացայայտապէս չի յիշուիր թէ Առաքեալք քրիստոնէից համար որոշ տարեկան տօներ հաստատեցին, սակայն արտաքին զօրաւոր փաստեր կան որ Առաքեալք ինքեանք ամի ամի Զատկի տօնը կը կատարէին։ Արդէն ի Գործս Առաքելոց շատ տեղ կը կարդամք որ հաւատացեալք կիւրակէ օրն սուրբ կը պահէին ի յիշատակ Յարութեան Տեառն․ եթէ այս տօնն այնքան կարեւոր կը համարուէր որ ամէն կիւրակէ կը տօնուէր, ո՛րչափ առաւել պէտք էր նորա տարեդարձն կատարել, երբ երբայական Պասեքն փրկչի կենարար տնօրէնութիւնը նորանց կը մտաբերէր։ Հին Եկեղեցւոյ պատմութիւնն վկայ է այսմ։ Երկրորդ դարու սկիզբը նոյն իսկ Զատկի տօնի առթիւ վէճեր տեղի ունեցան, և այս վիճաբանութեանց մէջ առաքելական աւանդութեանց վկայութիւնն արդէն կարեւոր կը սեպուէր։ Այս վիճաբանութեանց պատմութիւնն փոքր ինչ քննենք։

Զատիկն կամ Պասեքն(1) Հրէից ազգի ծննդեան տօնն էր։ Այս տօնը Նիսան (2) ամսոյ 14ին կը կատարէին Հրէայք․ Քրիստոսի մահն այս տօնի ժամանակ պատահեցաւ։ Բայց որովհետեւ երկու Աւետարանչաց պատմութիւններն երեւին տարբերիլ ի միմեանց, սմին իրի հին Եկեղեցւոյ մէջ երկու տարբեր սովորութիւններ երեւեցան Զատիկ պահելու մէջ, և երկուքն ևս վիճաբանութեանց մէջ միշտ ջանացին Նոր կտակարանի և առաքելական աւանդութեանց վկայութիւնը բերել ի հաստատութիւն իւրաքանչիւր ծիսի։ Փոքր Ասիոյ հաւատացեալք (մանաւանդ Զմիւռնիոյ Եկեղեցին) Յովհաննէս Աւետարանչի աւանդութեան կը յենուին․ և ըստ այսմ Քրիստոսի չարչարանաց յիշատակն Հրէից Պասեքի հետ կը պահէին, այսինքն գարնան հաւասարագիշերոյ լուսնի առաջին լրման օրն, որ է 14 Նիսան, առանց խտրութեան աւուր, Աւագ Ուրբաթն 14ին և երկու օր զկնի՝ Յարութեան տօնը կը կատարէին, թէ կիւրակէ և թէ չաբաթամէջ լինէր։ Սորա հակառակն էր Արեւմտեայց սովորութիւնն, որք Քրիստոսի մահուան յիշատակն միշտ ուրբաթ օր և Յարութեանն՝ կիւրակէ պահէին։ Եթէ Նիսան 14ն ուրբաթ օր պատահէր, նոյն օրն Հրէից Պասեքի հետ Աւագ Ուրբաթ կը կատարէին եւ հետեւեալ կիւրակէ՝ Զատկի Յարութեան տօն կը լինէր։ Այլ եթէ Նիսան 14ն ուրբաթ օր չպատահէր, [illegible] մօտակայ ուրբաթն Աւագ Ուրբաթ կը տօնուէր, որպէս և այժմ։ Այս անհամաձայնութեան մասին Հռովմայ Անիկետ եպիսկոպոսի եւ Զմիւռնիոյ Պօղիկարպ եպիսկոպոսի միջեւ խօսք եղաւ։ Անիկետ եպիսկոպոս Հռովմայ Եկեղեցւոյ առաքելական աւանդութիւնն բերեց ի հաստատութիւն Արեւմտեայց սովորութեան, մինչդեռ Պօղիկարպ, որ Սրբոյն Յովհաննու աշակերտ էր, իւր զօրաւոր աւանդութիւնն կը բերէր ի նպաստ Փոքր Ասիոյ սովորութեան (3)։ Թէպէտեւ չը կարողացան համաձայնիլ՝ չուզեցին այս տարբերութիւնն երկպառակութեան և հերձման պատճառ չինել․ ուստի Անիկետ հրաւիրեց զՊօղիկարպ որ Հռովմայ եկեղեցւոյն մէջ Պատարագ մատուցանէ ի նշան աննուազ սիրոյ և հաշտութեան։ Այս տարբերութիւնն ի մէջ Փոքուն Ասիոյ և Արեւմտեայց 100 տարիէ աւելի տեւեց, երբեմն տարաձայնութեան և հերձմանց պատճառ լինելով, երբեմն խոհեմագոյն հովուապետաց շնորհիւ ի սէր խաղաղութեան անտես առնելով մինչեւ Նիկիոյ ժողովն յամի 325 վերջնական որոշում տուեց, որով Արեւմտեայց կարծիքն յաղթական հանդիսացաւ։ Նիկիոյ Հարք սահմանեցին զտօն Սուրբ Զատկին կատարել յաւուր կիւրակէի որ գայ զհետ չորեքտասաներորդ աւուր լուսնոյ յետ գարնանային հաւասարութեան աւուրց։ Աղեքսանդրիոյ եպիսկոպոսին պատուէր տրուեցաւ որ ամեն տարի Զատկի օրն որոշէ և եկեղեցեաց հաղորդէ, որովհետեւ յայնմ ժամանակի աստղաբանական գիտութիւնք Աղեքսանդրիոյ մէջ ամենէն աւելի կը փայլէին։ Որպէսզի Հրէից Պասեքի հետ Աւագ Ուրբաթ չը կատարեն, եթէ լուսնի 14ն Ուրբաթ օր պատահէր (յորժամ Հրէայք անհրաժեշտ իւրեանց Պասեքն կը կատարէին), Աղեքսանդրիոյ եպիսկոպոսունք իւրեանց շրջաբերականով Զատիկը մէկ շաբաթ կը յետաձգէին։ Այս սովորութիւն, ինչպէս Նիկիական ժողովոյ որոշում չէր, ընդհանրապէս ընդունուեցաւ։

Այս որոշումն առաւել կամ նուազ համաձայնութեամբ շարունակուեցաւ մինչեւ 1552 թուականն երբ Հռոմայ Պապ Գրիգոր ԺԳ Նիկիոյ ժողովոյ Յուլիական կոչուած շրջանի թերութիւնն տեսնելով, մի նոր շրջան հաստատեց աստղագիտական հաշուով աւելի ճիշդ և յարմար։ Այս է նոր տոմարն զոր Եւրոպացիք մեծաւ մասամբ գործ կ'ածեն։ Առանց աստղագիտական մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, բաւական լիցի առս միայն յիշել որ տոմարի նորոգումն հարկաւոր էր, և եթէ արեւելեան ազգեր, ընդ որս և Հայք, զայդ նորոգութիւն չընդունեցին, պատճառն աւելի եկեղեցական խտրութիւնն էր քան թէ փոփոխութեան իրաւացի կամ անիրաւ լինելն։ Բողոքականք, առանց երկար բողոքարկութեան, ընդունեցին զայս տոմար։ Եթէ մենք Հայերս զայս նորոգութիւն չընդունելով աստղաբանական գիտութեանց իրաւունք չենք տալ, գէթ աւանդութեանց հաստատուն կը մնանք՝ հին Եկեղեցւոյ կարգադրութիւններն անփոփոխ և անվթար պահելով։

ԹՈՐՈՍ ԶՈՒԼԱՅՑԵՑԻ

Վարժապետ Աստուածաբանութեան

---

(1) Պասեք, եբրայական, պէսախ կամ Քաղդէական պասխա բառն է որ կը նշանակէ «անցանել»։

(2) «Նիսան» Հրէից եկեղեցական տարւոյ առաջին ամիսն էր որ ապրիլի լուսնի ծագման՝ սկիզբն կ'առնէր և նոյն ամսոյ 14ն միշտ լուսնի առաջին լրումն զկնի գարնանային հաւասարագիշերոյն կը համարուէր։

(3) Եւսեբիոս, Եկեղեցական Պատմութիւն, Գպր․ Դ․ Գլ․ ԺԴ։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ ՔԱՀԱՆԱՆ

Անոնք որք երէկ ներկայ էին Հասգիւղի հոյակերտ եկեղեցւոյն մէջ կատարուած Ռոս-Լուայի գերազանցապէս սրտառուչ արարողութեան, ամենէն նուազ ջերմեռանդներն իսկ, խորին տպաւորութիւն մը կրեցին ի տես և ի լուր այն իսկապէս եզական անձնաւորութեան, որ կրնայ ըսուիլ թէ Հասգիւղցւոց միակ փայլեքն է, պարծանքն է։ Տեսա՞ծ էք Ս․ Ստեփաննոս եկեղեցւոյն աւագերէցը, Տ․ Գէորգ Արծրունին․ ա՛հ, տեսնելու արժանի բան է հարիւրհինգ տարիներու տակ ծանրաբեռնուած այդ շնորհափառ, այդ սո՛ւրբ ծերունին։ Առ ոչինչ գրելով իր տկարութիւնը, կրօնային անսահման աւիւնէ մը մղուած, աւիւն՝ որ տարիներու թաւալման հետ զոդ կը սաստկանայ, կ'ուռճանայ, աստուածային խորհրդաւոր զօրութենէ մը ոգեւորուած, կ'իջնէ իր սենեակէն, ուր թաղուած կը մնայ սրտով ու հոգւով երկնապայց, և ուր կը գտնէ անշուշտ իր կսկիծներուն ու դառնութեանց ամոքումն, կ'իջնէ փողոց երկու կողմն ունենալով օգնականներ և դանդաչուն կը մտնէ եկեղեցիէն ներս, դէմքին վրայ ունենալով անճառ երանութեան մը արտայայտութիւնը։ Շատ քիչ տեսած եմ այդքան ազդեցիկ դէմք․ անմեղութեան, ջերմեռանդութեան, երկիւղածութեան, համակամութեան և բարութեան խառնուրդ մըն են այդ դէմքին գծերը․ եռանդի մը, [illegible] մը, սրտագեղման մը՝ անհնարին արտացոլումը կայ հոն միշտ, այդ դէմքին վրայ, ուր կը թուլանան սպիտակ մազերու ալիքներ կուրծքին ի վար թաւալելով, և ուր կը փայլփլին երկու աչուըներ, որք, կը զգաս թէ, ա՛լ հոս չեն նայիր, այլ անդրաշխարհեան լուսաւոր տարածութեան մը վրայ կը յածին, կը տարուբերին՝ մէ՛կ թափով, մէ՛կ ոստնով անդ նետուելու բաղձանքով մը պըլպըլուն։

Հիմակ խորանին վրայ է ան, Տէր Գէորգ հայրը, Հասգիւղի նահապետն ու պահապան հրեշտակը, արծաթափառ գեղեցիկ շուրջառի մը մէջ փաթթուած իր [illegible] խոնջա՛ծ մարմինը․ լայնածաւալ եկեղեցւոյն մէջ հաւաքուած բազմութիւն մը հիացումով կը նայի անոր, կը զգածուի, կ'ամփոփի՝ լսելու համար այս պատմական ծերունւոյն խօսքերն․ այո՛, պիտի խօսի ան, միշտ խօսիլ կուզէ, մի՛շտ, դուրս թափելու համար անշուշտ սրտին մէջ կուտակուած, լեցուած զգայումներն յորդառատ։ Ա՛հ, ի՛նչ անակնկալ մը է այն երբ կը սկսի խօսիլ Տ․ Գէորգ քահանան․ ականջներուն հաւատալ չուզեր մարդ․ ի՛նչ ձայն, ի՛նչ շեշտ, ի՛նչ եռանդ և ի՛նչ հուր․ կը խօսի կորովայից, ուժեղ շեշտով, արտաբերած բառերն հատիկ հատիկ սրտիդ, հոգւոյդ մէջ նետելով լուսաւոր գնտիկներու պէս, որք կը թափանցեն զգայութեանցդ խոր, մտածութեանցդ ալոցը մէջ, կը ցնցեն, կը սարսեն․ ա՛յնքան հոգեւոր, ա՛յնքան մտերմիկ, էութեանն ամբողջ գեղումովը կը խօսի, իր ամեն մէկ բառին անանկ փարում մը ունի, անանկ գիրկընդխառնում մը որ կը յուզուիս, թագուն վիշտ մը կը զգաս, կարծելով որ հիմա՛կ պիտի հասնի, մարի՛, չքանա՛յ։

«Աւետարա՛նը, Աւետարա՛նը, կարդացէ՛ք Աւետարանը, անի՛կա է ձեր փրկութիւնը» կը գոչէ խորանին վրայէն, խորագեցիկ, եւ մերթ աղիողո՜րմ շեշտով․ չի կըրնար զսպել ինքզինքը, կ'ըսէ՛ ու կ'ըսէ, իր մոլորուն ակնարկը սեւեռած բազմութեան վրայ որ հմայուած, գրաւուած՝ մտիկ կ'ընէ զայն, բերանաբաց եւ սրտադող։ Վերջապէս կը դադրի, յոգնած սպառած։

Եւ ապա կ'անցնի լուացման կոնքին առջեւը, իր դողդոջ ձեռներովն իսկ կատարելու համար քրիստոսի այդ խորհրդաւոր պաշտօնը։

Ռոս-Լուայի արարողութիւնը լմնցած է, վերջին աւետարանն ալ կարդացուած է, ժողովուրդը կը պատրաստուի եկեղեցիէն դուրս ելնել, բայց նորէն կը թնդայ օդին մէջ նոյն ձայնը, նոյն աղիողորմ շեշտը․ այո, ծերունազարդ քահանան, տակաւին չյագեցած չի կշտացած, նորէն հո՛ն է, խորանին վրայ․ գլուխը տերգաբար յառաջ կարկառած, բառերու հեղեղ մը կը վազէ իր շուրթերէն՝ լալագին հառաչներու հետ, իր ձայնը կը գոռայ այդ պահուն յարուցուած ժխորին մէջէն՝ փայլակի մը պէս, եւ կը սուրայ ամեն կողմ․ ա՛լ կուլայ, ա՛լ արցունքներ կը ժայթքին աչքերէն․ վերջին պոռթկումն է այն, յետին վշտակոծ աղաչանքն զոր կը նետէ օդին մէջ, խոնջած սպառած։

—Աս բաներս հասկցա՞ք, զգացի՞ք․ սիրելի ժողովուրդ, ահա ես ալ հրաժարական տուի՛․ ա՛լ լմնցաւ․» Ե․

Հասգիւղ

ԱՏԱԲԱԶԱՐ

Երիցս Պոլիս այցելած և երկար ժամանակ հոն պանդուխտ մնացած լինելով, այս անգամ ընդ երկար մնալու պէտք չունենալով, ուստի փափաքեցանք մեկնիլ յԱտաբազար և անտի յԱրմաշ յուխտ և յերկրպագութիւն Չարխափան Ս․ Աստուածածնին։ Ցետ չորսուկէս ժամու ուղեւորութեան, շոգենաւքն հասուց զմեզ Կ․ Պոլսէ ի Նիկոմիդիա։

Նիկոմիդիա Մարմարայի համանուն ծոցին արեւելակողմը բարձրացող բլրի մը վրայ շինուած է։ Ունի հին և նոր ճաշակաւ կառուցուած տներ, Պետական պաշտօնատուն, նաւարան և համեստ շուկայ մը, որոյ առեւտուրը վերջին ատեններս բաւական ինկած կը պատմէին։ Օդը ջերմոտ և վնասակար, ջուրը ոչ այնքան համեղ, իսկ տեսարանը ծովու հայեցողութեամբ գրաւիչ։

Երկաթուղին կ'անցնի Շուկայի մէջէն և տեղական կառավարութեան ճիշդ առջեւէն, և գիւղ այնչափ շուտ կը հեռացնէ որ դժբախտաբար չեմ կրնար երկար տեղեկութիւններ քաղել Նիկոմիդիոյ վրայօք։

Այսպէս մեկնուած և անմիջակ արտօրէից, կանանչ և սաղարդախիտ մացառներու, անտառներու մէջէն անցնելով հասանք Պէօլէք-Տէրպէնտի կայարանը, հուսկ ապա ալ Սապանճա և Աքաբի ճիշդ եօթն ժամէն, դուարճանալով Սոփոնի լճակին և պղտոր ու անպտուղ ծառոց, տնկոց սիրուն տեսքով ու գրաւիչ հրապոյրներով։

Ի Սափախ դուրս ելանք շոգեկառքէն, որ մեկնեցաւ դէպ ի Պիլէճիկ, իսկ մենք կառքով մէկ ժամէն հասանք յԱտաբազար։

Ատաբազար է տեղակալութիւն (Գայմագամ) ընդ փարչական իշխանութեամբ Նիկոմիդիոյ կառավարչութեան․ կը գտնուի Նիկոմիդիոյ հիւսիսային արեւելեան կողմը Սաքարիոյ գետին եզերքը, բերրի և մշակեալ դաշտի մը կեդրոնը, որոյ տարածութիւնը 200,000 քառակուսի քիլոմեթր կը հաշուուի, ունի ընդարձակ պարտէզներ, կանանչ դարաստաններ և ազգի ազգի պտղատու ծառեր։ Քաղաքատեղոյն համար կ'աւանդուի թէ ի հնումն ճահիճ կամ լճակ է եղեր կցուած Սապանճայի լճին, բայց ի վերջոյ հետզհետէ ջուրն քաշուելով կառուցուած է քաղաքն իբր 320 տարի առաջ և այս պատճառաւ կոչուած է Ատա, այժմ ալ դաշտը ճահճային է և շատ անգամ այնպէս մթնոլորտը մառախուղը կը պատէ որ երկար ատեն անկարելի կ'ըլլայ զերար տեսնել․ օդը ծանր է և ամառուն կարի ջերմաբեր։

Ատաբազար Սաքարիա գետէն զատ ունի նաեւ Սոփոնի լճէն յառաջացած վտակ մ'ալ, որ Նեղոսի չափ յարգ ունի տեղացւոց առջեւ, զի նա է որ առատօրէն կուտայ իւր համայն բնակչաց ըմպելի անուշ ջուրը ջրաքաշական ահագին փայտեայ անիւի մը միջոցաւ և նա է որ եզական դերը տուած է ժողովրդեան իւր եզերային զբօսավայրին իւր զով սիւքով, աճեցուցած ծառոց հովանեաւ և գրեթէ միշտ զալար պահած մարգով։

Ատաբազար ունի 15,000 բնակիչ, 8000 հայ, 4000ը թուրք և 3000ը յոյն։ Հայք ըստ աւանդութեանց գաղթած են Պարսկաստանէն։ Ունին 4 եկեղեցիներ, Ս․ Հրեշտակապետ, Ս․ Կարապետ, Ս․ Լուսաւորիչ և Ս․ Ստեփաննոս անուամբք։ Եկեղեցիք ամենքն ալ քարուկիր են, բայց ի Ս․ Ստեփաննոսէ, բայց չունին այն մեծութիւնները, զորս ունին Կարնոյ և Տիգրանակերտի Մայր եկեղեցիք։

Ս․ Հրեշտակապետ եկեղեցւոյն ճակատագիր արձանագրութիւնն է․

«Բարձրագոյն փառօք Սրբութեան խո-
«րան, որդւոյս ձայնակից ջեռ զուարթ
«Գուսպար, և վսեմ յանուն հրեշտակա-
«պետաց, ստոր կանգնեցին գիւղ ի պատիւ
«Նոյուն, քաջայոյսք յերկին հաստոնք ի
«հաւատ, մինչ բարձէր յաթոռ և առաջ-
«նորդէր վիճակիս համայն, արքին Մա-
«ղաքեանց Տ․ Ստեփաննոս, 1864»։

Ս․ Կարապետ եկեղեցւոյն ճակատի գիրն է․

«Ողորմութեամբն Աստուծոյ կառուցաւ
«Ս․ տաճարս յանուն Սրբոյն Յովհաննու
«Կարապետի ի Պատրիարքութեան Տ․ Տ․
«Ստեփաննոսի Աստուածածրեալ Արք-եպիս-
«կոպոսի, այցելութեամբ Տեառն Յակոբայ
«հոգեշնորհ վարդապետի Պրուսացւոյ և Պատ-
«րիարքական փոխանորդի վիճակիս եւ արդ-
«եամբ համայն բարեպաշտօն ժողովրդոյ քա-
«ղաքիս, յամի Տեառն 1834 օգոստոս 19 աշ-
«խատասիրութեամբ հայր Եփրեմ վարդա-
«պետի Պրուսացւոյ։»

Ս․ Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն ճակատի գիրն է

«Ողորմութեամբն Աստուծոյ շինեցաւ Ս․
«Լուսաւորիչ եկեղեցիս արդեամբք բոլոր ժո-
«ղովրդոց քաղաքիս, ի Պատրիարքութեան
«Տ․ Կարապետի Արք-եպիսկոպոսի և յա-
«ռաջնորդութեան Տեառն Ստեփաննոս Արք-
«եպիսկոպոսի յամի Տեառն 1830 ի թուին
«Հայոց ՌՄՀԹ յուլիսի 13։»

Իսկ Ս․ Ստեփաննոս եկեղեցին յիշատակարան չունի, կը պատմուի լինել իբր 120 տարուան շէնք, որ յայտ իսկ է մաշտոցին մէջ եղած անդրանիկ քահանայ Տ․ Կարապետի կնիքէն որ կը կրէ թրքաց 1203 թուականը։ Նոյն եկեղեցւոյ սեան մի խաչին տակ կ'երեւի նաեւ 1231 տաճկաց թուական մը, որ է հաւանականաբար իւր վերջին նորոգութեան տարեթիւը։ Նոյն եկեղեցւոյ յայսմաւուրքին մէջ Տ․ Կոմիտասեան Կարապետ վարժապետի գրչէն եղած ճապաղ արձանագիր մ'ալ կայ, որ կը յիշէ թէ 1835 Փրկչի թուականին սաստիկ ձմեռ մ'եղած է, այնչափ որ ժողովուրդն յունվար 1էն չէ կրցած դուրս ելնել և սաստիկ նեղութիւն քաշած է։

Ատաբազարցիք ունին նաեւ գերեզմանատուն մը բաւական ընդարձակ․ կանայք սովոր են ամէն կիրակէ հոն հաւաքուիլ եւ իրենց ննջեցելոց վրայ մահերգներ կարդալ, որոնցմէ ժամանակ չունեցայ հաւաքելու․ Ատաբազարի մէջ կը մնայ տակաւին լալկան կանայք վարձելու սովորութիւնը, սոցա գերեզմանատան մէջի ամենահին տապանագիրն, զոր անձամբ շրջագայած և օրինակած եմ, է այս․ «Որ ի շիրմիս ննջէ անլոյս, յորն Յարութեան է մեծայոյս, թէ «Փրկիչն իւր Աստուած Յիսուս, զինքն ընդ կալցի յանանց խնձոյս, Դշխոյ անուն երիցակին, Տ․ Յովհաննու ժիր ամուսին, Մաղաքեանց տան պարկեշտ տիկին ազնիւ «որդւոց մայր կաթողին, ի վաթսուն ամի «իւր հասակին ելեալ [illegible] յերկին, հանդիպողաց իւր տապանին հոյցէ «մաղթել զՏէր ողորմին։ Յամի Տեառն 1830 Մարտ 5։»

Ատաբազարի հայ ժողովուրդը կը խօսի իւր մայրենի լեզուն բաւական աղաւաղեալ և խժաբանեալ կերպով․ Կարնեցւոց, Պայպուրցւոց և Պոլսեցւոց նման, անոնք ալ ունին իրենց երկրին յատկանիշ բառեր եւ սովորոյթք, ինչպէս․ «Քալէ ընտըր.—Ո՞ւր կերթաս ա՛յ.— վանդէ ընտր գզալով խաղալ» և այլն։ Ժողովուրդը [illegible] վայելչակազմ է, սեւ աչքերով եւ աչային կազմուածքով, բայց իրենց լայնիվար շալվարները, կօճիկը և կարճ մաշտակը կը կորսնցնեն նոցա երկսեռից բնական գեղեցկութիւնը և հակառակ տիպար մը կը ներկայեն մերձաւոր Պոլսեցւոց։

Ժողովուրդն ընդհանրապէս խնայող է և քիչով բաւականացող․ կանայք աշխոյժ և արական սեռէն աւելի բարոյական յատկութեամբ օժտեալ․ կանայք ունին աղքատախնամ եւ կրթական նպաստոց ընկերութիւններ ու կիրակնօրեայ վարժարան, գիտեն և կ'երգեն ընտիր շարականներ, որոց լսելը հրճուանք և ուրախութիւն կը պատճառէ այցելու նժդեհին։

Ատաբազար իւրաքանչիւր երկուշաբթի օր ունի իրեն յատուկ տօնավաճառ, սորա վրայ վերջերս աւելնալով նաեւ ասիական երկաթուղւոյն բանիլը եւ այդ պատճառաւ տեղական բերքերու ի Պոլիս փոխադրման համար տուած դիւրութիւնը, ժողովուրդն սկսած է նիւթապէս ճոխանալ, իսկ երկիրն բազմամարդանալ հրեաներով և գիւղականներով։

Ատաբազարի բերքերն են մետաքս, գետնախնձոր, ծխախոտ, խաղող, ցորեն, եգիպտացորեն, սոխ, ընկոյզ, մաղ, հաւ, հաւկիթ, կաշի, մեղրամոմ, քթան, քթանի թել, բանջարեղէն եւ զանազան պտուղներ։ Արհեստներն են խոհարարութիւն, կօշկակարութիւն, թիթեղագործութիւն, դերձակութիւն, դարբնութիւն, ժամագործութիւն, նպարավաճառութիւն, ոսկերչութիւն, սօլկարութիւն, խաղախորդութիւն՝ սափրիչութիւն, մսագործութիւն, պզնձավաճառութիւն, գինեվաճառութիւն, մրգավաճառութիւն, պղնձագործութիւն, դեղագործութիւն և շերամաբուծութիւն։

Ատաբազարի կրթական մասին վրայ խօսելով՝ տեղացիք ունին ընդ ամենը ութը երկսեռ վարժարաններ, որոց համագումար տարեկան ծախքը կը հասնի մօտ 1200 օսմ․ ոսկւոյ։ Այս վարժարանաց մէջ կը պաշտօնավարեն 30 [illegible] ուսուցիչներ։ Ուսուցիչներէն կարողներն են Արմենակ, Պաշպաղեան, Շիրինեան, Շաքարեան, Գույումճեան, Մաղաքեան և Պուրմաեան ու Ս․ Կարապետ Թաղի ձայնագրագէտ էֆէնտիներն։

Հայ բողոքականք եւս ունին Քարաղաճ թաղին մէջ ամերիկեան ճաշակաւ կառուցուած արական դպրոց մը և օրիորդաց գիշերօթիկ միջնակարգ վարժարան մը։

Գալով Ազգ․ վարչութեան, Ատաբազարցիք ունին չորս թաղական խորհուրդներ և մի համախորհուրդ, որոնցմով կը կառավարուին տեղական Ազգ․ գործեր։ Ատաբազարցիք կը պատկանին Նիկոմիդիոյ առաջնորդութեան։

Ատաբազարի թեմական հայաբնակ գիւղերն են, Խէնտէք, Սապանճա, Ալմալու, Ֆէրիզլի, Փէրէզլի, Թամլըք և Նոր գիւղ։ Տեսնելու յիշելու արժանի է նաեւ Սաքարիոյ հինգ ճիւղերի վրայ Յուստինիանոսէ կառուցուած մեծագործ կամուրջը։

ՀԱՅԿ-ԱՐԱՄ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՌՕԳԱՄԲՕԼ

ՄԱՍՆ Ա․

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ Ի ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ

[illegible] ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ[illegible] ՄԻՀՐԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Սոյն ամենահետաքրքրաշարժ վէպը որ շատ մը եւրոպական լեզուներու մէջ [illegible] և ամենուրեք ամենաջերմ թարգմանութիւն գտնելէ զկնի, վերջին անգամ նոյնպէս Յունարէնի թարգմանուած՝ ու ընթերցասէր յոյն ժողովրդեան մէջ ալ ամենամեծ ընդունելութիւն գտած է, այս անգամ ամենապարզ եւ մեր ժողովրդեան ամեն դասակարգի հասկանալի աշխարհիկ լեզուաւ մը թարգմանուած ըլլալով ի ֆրանսերէնէ, սկսուած է արդէն թերթ առ թերթ հրատարակուիլ շաբաթն երկու անգամ, չորեքշաբթի եւ շաբաթ օրերը, եւ հրատարակուած է մինչեւ 24երորդ թերթը։

Բաժանորդագրութիւնն է ամսական 5 ղրշ․ այսինքն 8 թերթի համար։ Հատը կը ծախուի 30 փարայի։

Կը գտնուին Բերայի ու Պանկալթըի գլխաւոր ծխավաճառաց ու ջրավաճառաց քով, եւ ամեն կեդրոն գիւղերու մէջ, Գատըգիւղ, Կէտիկ-Փաշա, Գումգափու, Մաքրիգիւղ և ի Սամաթիա, Թրամուէյ ճատտէսի, «բարմագըլըգըլ» սրճարանը։

Յատկապէս կը խնդրուի արգոյ բաժանորդներէն որ բաժանորդագին վճարած ատենին պահանջեն «Նիշ վճարման» (մարքա) մը զոր հաստատած եմ յատկապէս, առ ի դիւրութիւն և կանոնաւորութիւն գանձման եղանակին։

ԾԱՆՕԹ․ — Միայն եւ միայն մեր արգոյ ազգայնոց ընթերցասէր ոգւոյն ու քաջալերութեանը ապաւինած՝ համարձակած եմ ձեռնարկել այս հրատարակութեան զոր մինչեւ վերջը, անընդհատ ու անխափան շարունակելու ապահովութիւն և երաշխաւորութիւն կ'ընծայենք կանխաւ ինքզինքնիս գոհ մնացած համարելով այն ընդունելութենէն զոր գտած է արդէն մինչեւ 24երորդ թերթը։ ՄԻՀՐԴԱՏ ՄԻՀՐԴԱՏԵԱՆ

ՆԻՔՕԼԱ ԱՆՏՐԻՈՄԷՆՕ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

[illegible] Թիւ 99

Պ․ Նիքօլա Անտրիոմէնօ այս անգամ Եւրոպայէ բերել տուած է լուսանկարչութեան յատուկ բազմաթիւ նորաձեւ գործիներ թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր լուսանկարներու պատրաստութեան համար։ Պ․ Նիքօլա Անտրիոմէնօ ինքն անձամբ կը հանէ իրեն դիմող բազմաթիւ յաճախորդաց լուսանկարները։ Իբրեւ ապացոյց իւր կատարեալ յաջողութեան և յաճախորդաց հարկ եղած ապահովութիւնը տալու համար կը ծանուցանէ որ եթէ լուսանկար մը առաջին անգամ չյաջողելով տիրոջը կողմէ մերժուի, պատրաստ է երկրորդ անգամ հանել զայն։ Ո՛վ որ կը փափաքի թէ՛ աժան գնով, թէ՛ շուտ և թէ՛ բնականին նման լուսանկար մը ունենալ կրնայ աւելորդ օգուտ քաղելով դիմել Պ․ Նիքօլա Անտրիոմէնօի լուսանկարչատունն, ուր ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնայ։

Ինչպէս որ յստակ և պայծառ օրերու մէջ, նոյնպէս ամպոտ և մառախլապատ օրերու մէջ եւս լուսանկարք ամենայն յաջողութեամբ պիտի հանուին նոր գիւտերու շնորհիւ։

Զգուշացէ՛ք կարգ մը անձերէ, որք ինքզինքնին իբրեւ լուսանկարիչ կը ներկայացընեն։ 32—90

Նկարիչ Ոսկեզօծող եւ Տառագիր

Մ․ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Կը ծանուցանէ իւր մեծարոյ յաճախորդաց և արգոյ հասարակութեան թէ՛ այս անգամ իւր նկարչատունը փոխադրած է ի Համիտիյէ (Էսկի-Զապթիյէ) ճատտէսի Թիւ 19, Մեծ․ Բարսեղ ազա Ղազարոսեանի Սօպայի վաճառատան վերնայարկը, ուր կը շարունակէ կատարել նկարչական ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ յանձնարարութիւնք․ մանաւանդ վաճառատանց համար կը պատրաստէ ամեն լեզուով և գրերով ցուցանակներ (թապէլօ), նոյնպէս ապակւոյ վրայ նորաձեւ [illegible] հայելւոյ փայլունութեամբ կը գրէ անջնջելի ոսկեզօծ գրեր և նկարներ․ [illegible] կաղնու նաեւ թանկագին շինութեանց ամէն տեսակ նկարումներ, գործակցութեամբ հմուտ վարպետաց։

Գիները չափաւոր․ Գործերուն մաքուր և անխարդախ լինելուն կանխաւ ապահովութիւնք կը տրուին։ 17—25

ԱԶԴ

Տօքթ․ Ֆ․ ՏԱՎՈՒՏ որ տասն տարիէ հետէ բժշկութեամբ կը պարապէր, մայրաքաղաքս դարձած է փարիզէ, ուր հետեւած է փրոֆ․ Բօժէնի գործնական դասերուն ընդհանուր հիւանդագիտութեան համար և փրոֆ․ Շարքոյի դասերուն՝ ջղային դրութեան համար։

Հաստատուած է ի Բերա, Մէքթէպ փողոց Թիւ 26, ուր ամեն օր հիւանդ կ'ընդունի։

Ամեն չորեքշաբթի, կէս օրէն սկսեալ մինչեւ չորս ժամ ձրիապէս կը դարմանէ․

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը, ժամը 9 էն մինչեւ 10 (Ը․ Ե) հիւանդները կ'ընդունի իւր մասնաւոր սենեակն Ա․ Մերհամէթճեանի դեղարանին մէջ, Պանճէ-գափու, մեծ փողոց Թիւ 18։

Ջրի դարմանում աղքատաց համար 16—36

ՏՕՔԹՕՐ ՏԱՏՈՒՐ

ԱԿԱՆՋԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ, ՔԹԻ և ԹՈՔԱՆԻ հիւանդութեանց համար Վիէննայի համալսարանէն և Բարիզու և Լոնտրայի նշանաւոր մասնագէտ դասատուներէ վկայեալ․ Վերոյիշեալ անդամոց հիւանդութիւնները բժշկական վերջին և ազդու միջոցներով կը դարմանէ։

414, Մեծ փողոց Բերայի, Սանթա Մարիա եկեղեցւոյ դէմ, ցորեկէն մինչեւ ժամ 9, և Պաղճէ քաբու Ալէքեան դեղարան ժամ 9½էն․ Երկուշաբթիները Բերա և Հինգշաբթիները Պաղճէ-քափու․ աղքատաց ձրի։

ԼԱՆՕԼԻՆ

ՔՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոյ կեղեքուածներու։

[illegible] մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մաշկին, և գոյնի պահպանման։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ [illegible]։

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

[illegible]ակալ և ներկայացուցիչ ի Կ․ Պոլիս Կօլամիա, Մ․ Ս․ ՖՐԷՅԶԼԻՆ ճեան խան, [illegible]մելեանի փողոց, Գլտա-

Փարիզի բոլոր վայելչասէր [illegible] գործածեն Տիաֆանը, Սառա [illegible] կը Փոստրան, և Տիաֆան հոտեղինաց վաճառատան միւս բոլոր մտագրութիւնները։

Զատկական մեծ տօնին յատուկ քարտեր ոսկեզօծ, գեղանկար և ընտիր՝ այլ եւ այլ մեծութեամբ․ յատկապէս պատրաստուած իբր լաւագոյն նորութիւն մը․ փափաքողք կրնան տեսնել կամ գնել դիմելով «Բիւզանդեան գրատուն» ի Պահճէ-գաբու, Թիւ 4 առ Զ․ Թորոսեան․ գները չափաւոր, հատը 30 փարայէն սկսեալ։

Գրատան նոր թերթերն		ղրշ․	փր․
Monde illustré	պատկեր․ շաբթ․	3	—
Journal pour tous	» »	1	—
Musé des familles	» »		30
Revue encyclopédique		5	—

ԴՕԿՏՕՐ Մ․ ՎԱՀԷ

Պատրաստ է տալ ամեն դիւրութիւն այն հիւանդներու, որք դիմեն ի Վիէննա բժշկական խորհրդակցութեան համար։

Հասցէ՝

Dr. M. Wahe
Allg. Krankenhaus
AUSTRIA Vienna

ՆՈՐԱՏԻՊ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

Ի պէտս [illegible] Հայոց

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

Մասն Բ․ Տպագրութիւն Երկրորդ։
Կեդրոնատեղի՝ ԳՐԱՏՈՒՆ Գ․ ՊԱԼԵՆՑ
(Յաջորդ Յ․ Գափաֆեան)
Գին 5 ղրուշ գոհացուցիչ զեղչ 6—10

ՏՕՔԹԷԼՕՒ

ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՐՄԱՆ,

ուղեղի, ողնածուծի եւ բովանդակ ջղային դրութեան վերաբերեալ ախտից
Ամեն օր, յետ կիսաւուր 23
Ի Բերա Պէքեար փողոց Թիւ 9

ՏՕՔԹ․ Բ․ [illegible] ԱԼԻՔՍԵԱՆ

Կը դարմանէ ստամոքի, աչքաց, թոքային, լեարդի, արեան նուազութեան և ընդհանուր տկարութեանց ենթակայ եղող հիւանդներն։

Եւ ի մասնաւորի կը դարմանէ Հիւծախտէ (Վէրէմ) վարակեալ հիւանդներն եթէ երրորդ վերջին աստիճանի չեն հասած, և այս մասին յաջողութիւն գտած է շնորհիւ իւր անձնական փորձառութեան և բազմամեայ լուրջ աշխատութեան։

Կը գտնուի ամեն երեքշաբթի, ուրբաթ և կիրակէ օրերն մինչեւ կէս օր ի Պոլիս մաքսատան դիմաց Ալիքեան էֆ․ի դեղարանը նոյնպէս հինգշաբթի օրերն Գում գաբու հայոց Պատրիարքարանի անկիւնը Մանիկեան էֆ․ի դեղարանը։

Կարօտ հիւանդներն երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ձրիապէս կը դարմանէ։ 20—20

ՅԱՆ ԱՆՁԻՆՔ

Որոց կեանքը խանգարուած է ջղային դրութեան հիւանդոտ վիճակով մը և որք կը տառապին գլխաւոր սովորական ցաւէ, մեծ զգայնութենէ, յուզումէ, քնատութենէ և այլն, ինչպէս և անոնք, որք իջուածք ունին (անդամալուծութիւն, խօսելու անկարողութիւն, յիշողութեան պակասութիւն, որք կը յաջորդեն իջուածքին), և այն անձինք որք տրամադիր են իջուածքի գլխու պտուտքի, ճակտին տակ ճնշման, անդամներու ծայրերուն ընդարմացման պատճառաւ, այս բոլոր հիւանդք պարտին կարդալ տետրակ մը որ կը խօսի ջղային հիւանդութեանց եւ իջուածքի վրայ, զոր ձրիաբար կը ղրկեն Պ․ Գասգորիոտէս, դեղագործ, Գարաքէօյի հրապարակ, թիւ 5, Կ․ Պոլիս․ Պ․ Սերբանսքի ի Սոֆիա եւ Պ․ Քաթաքուզէնոս, յԱթէնս․

Դարմանումն, որ նշանաւոր բժշկաց ընդունած գիտնական սկզբունքներու վրայ հիմնուած է եւ ունեցած մեծ յաջողութեանցն համար արծաթ մետալով վարձատրուած է․ կանի [Պուճրիա] 1889ի առողջաբանական-բժշկական միջազգային ցուցահանդէսին մէջ, շատ դիւրին եւ աժան է եւ կը կայանայ դեղին լուացքի մը մէջ, որուն արդիւնքը զարմանալի է․ ՏՐ․ ՌՈՄԱՆ ՎԱՅՍՄԱՆ

ՍԳՈՏԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Ելլտըզ, Կ․ Պոլիս, 13 դեկտ․ 1888

Պարոնայք Սգոտ և Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, երբ այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով, և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս սննդաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մանաւանդ այս յաջող պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ․ Ս․ Ս․ ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վ․ Հ․ Սուլթանին

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,439,944
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐՒՈՅ 2,488,197

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,975,500
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐՒՈՅ 1,048,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած [illegible]րամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի [illegible] համար մինչև ցարդ տուած վնասն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԻ[illegible] Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

[illegible] կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և պլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին [illegible] Ղալաթիոյ Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 ^ա^ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց,

---

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՏԻԱՖԱՆ

Կ. ՄԱԶԻՆԵՅԼՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ՓԱՐԻԶ — 32, Օբեռայի ծառուղին, 32 — ՓԱՐԻԶ
ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆԻՒԹՔ

ՏԻԱՖԱՆ

ՓՈՒՏՐ ՍԱՌԱ ՊԵՌՆԱՐ

Ռուսական Օ տը Քոլոնեը	Ռէժանի անուշահոտութիւնք
Ա լա Բօ Տ'էսբանեի ջուր	Սառա Պեռնար »
Ֆետորա անուշահոտութիւնք	Տիաֆան կաթ Իուխի

Աճառք, էքսթռէ, արդուզարդի ջուր, եւայլն

Կը վաճառուի հոտեղինաց ամեն աղէկ վաճառատանց մէջ:

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ 1888 — ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ ՓԱՐԻԶ 1879

QUINA-LAROCHE

Գինա Լառօշը հասարակ պատրաստութիւն մը չէ, այլ լուրջ ուսումնասիրութեանց և աշխատութեանց արդիւնք, որք ամենաբարձր վարձատրութեանց արժանացուցած են անոր հեղինակը:

Միացունել երեք գինգինաներու բաղաջրութեանց ամբողջ պայմանները, յետոյ յայժ ախորժահամ խմիչ մը պատրաստել. ահա' Գինա—Լառօշի հաստատեալ գերազանցութեան գաղտնիքը, որով դիւրա ցուցած է ստամոքսի հիւանդութեանց, անախորժութեան, անարիւնութեան, երկարատեւ ջերմի և այլոց բժշկութիւնն. — Կը գտնուի ի Բարիզ, Թ. 22 և 19 Տրուօ փողոց. և Դեղատանց մէջ: 221

ՑՕԴԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՁԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Տ. ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ ԼԷԹԷՆԻ Աղէ հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւազն եւ քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշելով միւս անլուծելի նիւթերն ալ): Ասով է որ այնչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ:

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ եւ դեղատանց մէջ:

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐՓՈՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք:

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ և իցէ ՁԵՂՋԻ կը կատարուին:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պաղճէ Գափու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան:

Լ'ԷՔՕՆՈՄԻ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն
վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22
հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ամեն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ դժուարանալով մեր խնայած և աւելցուցած ստակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայածստակներն յումպէտս կվատնենք:

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք:

Ահաւասիկ «Լ'էքօնոմի էնթէռնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ [illegible] վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ դրամագլուխ մը:

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԻՆՔ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, Հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը. Կիւլպէնկեան խան. Թիւ 26 27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻԲՏՈՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ:

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Բերուի քօքայով շինուած ՄԱՌԵԱՆԻ ԳԻՆԻՆ սնդացուցիչ և զրգռիչ դեղերուն ամենէն ազդուն է, գերընտիր վերանորոգիչ մարսողութեան և շնչառութեան գործարանաց, ձգտող ձայնական լարերու: Քինքինայէն նախամեծար է որուն ջերմացուցիչ յատկութիւնները չունի, անարիւնութեան դէմ գործածուող դեղերուն մէջ ամենէն գերազանցն է: Իւր քաղցր համով ընդունուած է իբր աղանդերի գինի և այսպէս, հաճոյալի ձեւոյ մը ներքեւ, ոյժ և առողջութիւն կուտայ: Ո՛ր բժշկէ երկմարդոց ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ և ամենէ տկար անձանց կուտայ կորով և աշխոյժ: ԹՈՄԱՌԵԱՆԻ, քօքայի առաջին ծուծիչը, Պուլվառ Հոսման, 41, Բարիզ: Թուրքիոյ բոլոր դեղարաններու և դեղագործական մթերանոցներու մէջ կը գտնուի:

ՕՇԱՐԱԿ ԵՒ ԽՄՈՐՈՒԿ

AUBERGIER

Լաքթիւքարիոմով

ՀԱԶ ՀԱՐԲՈՒԽ ՑՆՑՂԱՏԱՊ

Հաւանութեամբ Բարիզի բժշկական Ակադէմիային
Ընդդէմ ԹՈՔԵՐՈՒ եւ ՑՆՑՈՒՂՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ, կը հանդարտէ ՀԱԶԸ, կը վանէ ՔՆԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՄԵՆ ԴԵՂԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքանշան՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ.

Բազում տարեաց յաջողութիւն Իտալիա, Ամերիկա, Ի Հնդկաստան, Արեւելս և Լեւանտ —Շքագրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլպուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիեննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը:

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ ստամոքսապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է.—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր զգուշական գարմանական ճահճային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի:

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը:

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամէններէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր. ճաշէն յետոյ, ազդու մարսողական է: Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սելցի ջրոյ և խահուէի հետ.

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով:

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 2218

ՊՏՈՒՂ ԼՈՒԾԻՉ ԵՒ ԶՈՎԱՑՈՒՑԻՉ

ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

TAMAR INDIEN GRILLON

Ընդդէմ
ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԵԱՆ
իններթութեան, գլխացաւի, մաղձի, անախորժութեան, ստամոքսի և աղեաց անհանգստութեան

ՓԱՐԻԶ, Է. ԿՐԻՅԼՕՆ, 33, Արշիվ փողոց
և դեղարանաց մէջ. 33, rue de Archives

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԺՈՒՏ ԻՒՂ,
Իբօֆօսֆիթը ու հօր և սոտայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ
ի Նիւ-Եորք.

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Իբօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճռզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով:
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐԵԱԼ 212

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ի ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211 ԹԻՒ,
ԵՒ Ի ՂԱԼԱԹԻԱ ԷՍԿԻ ՍԱՆՏԸՔՃԸԼԱՐՕՖՃՈՒԼԱՐՓՈՂՈՑ, 77 ԹԻՒ
ԱՌԱՆՑ ՀԱՄՈԶՄԱՆ ԳՆԵԼՆ ԽԱԲՈՒԻԼ Է

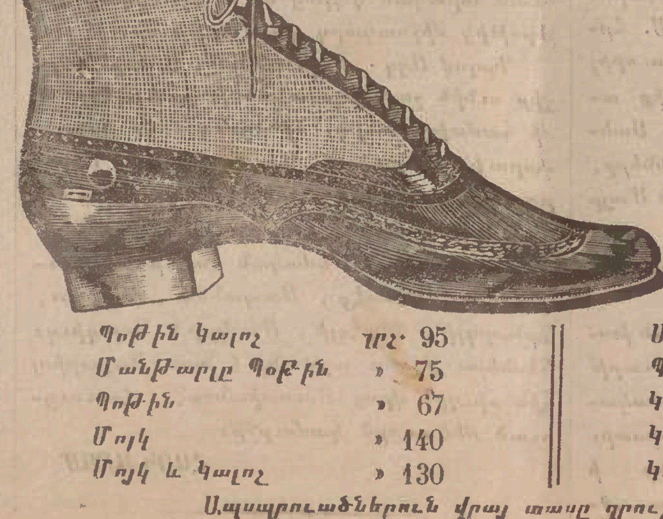

Քսան տարիէ ի վեր արհեստիս բարգաւաճմանը նախանձախնդիր մեր մեծարոյ յաճախորդներն գոհ ընելով, իրաւամբ մեծ քաջալերութիւն վայելեցի, եւ որովհետեւ յաճախորդացս շատերն Ղալաթիոյ կողմը կը գտնուին, ուստի պարտաւորեցայ վերոյիշեալ թաղով մասնաճիւղ մը բանալ՝ խոստանալով գործածել կաշի տոկուն, նիւթն հաստատուն եւ ազնիւ, ձեւն բստ ամենայնի Եւրոպական, և գինն կարելի եղածին չափ աժան շինել. սակայն պէտք է գիտնալ թէ, մեր այս աժանութեան սկզբունքը ոչ թէ ոմանց նման անպիտան նիւթ գործածելով խաբել է, այլ եւ գլխաւորաբար նիւթերն Եւրոպայէն ուղղակի բերել տալու, եւ խիստ քիչ շահելու չափաւորութեան վրայ հիմնեալ է:

Պոթին կալոշ	ՂՐՇ. 95	Սկարբին	ՂՐՇ. 52
Մանթարըլը Պօթին	» 75	Գարի սկարբին	» 45
Պոթին	» 67	Կօճակաւոր պոթին	» 75
Մոյկ	» 140	Կանանց մուճակ	» 35
Մոյկ և կալոշ	» 130	Կանանց սկարբին	» 40

Ապսպրուածներուն վրայ տասը գրուշ յաւելում կըլլայ:

ՓԻՆԹՕ ԱՄՐԱՄ ԵՒ ԸՆԿ.

Փինթօ Ամրամ և Ընկ. վաճառատունը պատիւ ունի ծանուցանել մայրաքաղաքի եւ նահանգաց կօշկակար արհեստաւորաց թէ իր խանին մէջ (Փինթօ Ամրամ խան) ի Պոլիս, Սուլթան Համամ, հաստատած է մեծ մթերանոց մը Հառգոսի և Միտիլլի մեծ գործարաններէ եկած քէօսելեներու.

Միեւնոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ լաւագոյն գործարաններէն եկած ամեն տեսակ կաշի՝ կօշկեղէնի շինութեան համար.

Փինթօ Ամրամ և Ընկ. վաճառատունը, երկար ժամանակէ հետէ հանրածանօթ այս տեսակ գործոց մէջ՝ կարող է պատասխանել ամեն պահանջմանց իր բազմաթիւ յաճախորդաց որք այնքան [illegible] վստահութեան ապացոյցներ տուած են իրեն:

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցա՞ծ են կամ կը թափի՞ն. Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռօօյէալ Վինտզօրի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան ատենին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մի կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգիլէ մազերու թափիլն եւայլն. Այս դեղ, որուն տէրը շքագրամի արժանացած է, մազերու միակ վերանորոգիչն է. Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է. Փափաքողաց պիտի զրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն, առանց որ և է ծախքի. Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով:

Վէլօթինի վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ. Այս եւս կը ծախուի Ռօօյէալ Վինտզօրի ծախուած տեղերը:

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒՈՒՈՐ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀԱՄԱՅՆ ԵՒՐՈՊ. ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԱՍԻԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ՕՐԱԹԷԼԼԻ ԿՈԼՏԷՆՊԵՐԿ

[illegible] Անուան Ներքեւ

Այս վաճառատուն կը յանձնարարուի հասարակութեան և ամեն մրցման կրնայ դիմադրել իր կերպասներուն ընտիր յատկութեամբը. պատրաստութեան տոկունութեամբը, ինչպէս նաև հանդերձին գեղեցիկ կտրուածքովը:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑՔ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ
Թիւնելի քով Թիւ 2, եւ Քարաքէօյի կամուրջին գլուխը Թիւ 28
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ

Հռոտոս
Քավալլա
Ռուսճուք
Զմիւռնիա
Վառնա
Պուրկաս
Փիլիպէ
Բոր-Սաիտ
Սելանիկ
Սամսոն
Մերսին
Քիոս
Թարսուս
Ատանա
Պէրութ
Դամասկոս
Տրիպոլիս (Սուրիական)
Եաֆա
Աքեա
Աղեքսանտրիա
Գահիրէ եւն. եւն.

Քէպիրթլէյէթ Գինին մէվճուտի
(Բէյէնթլէյէնին)
Քէպիր ԳԻՆԻՆ (եանի ՍՈԼՖԱԹՕ)
ՔԱՓՍԻՒԼԼԷՐԻ

Պու քիւչիւք քափսիւլլէր մըռը ը վէ ինճէ վէ շէֆաֆ վէ ղայէթլէ մինհալ օլուպ հապ վէ շէքէրլէմէլէր կիպի մըրուր զէման իլէ պոզուլմազ վէ քարըլմազլար վէ Թապիպլէր Թարաֆընտան հիւսն Թէսիրլէրինէ [illegible] օլունամըյան Բէյէնթլէյէնին իւզ մէշհիւրլիւ տէնիլէն սաֆ [illegible] հէր պիրի օն սանթիղրամա հավի տիր:

Պու քափսիւլլէր եարըմ պաշ աղըրըսընտա սէպքէր վէ պաշ աղըրլարընտա վէ [illegible] տինիլէն հիւմմաի միւթէզամիլա վէ միւհլիքէլէրտէ միւսթաչէլ օլտուղու կիպի քաթը հիւմմա վէ քաթը ճէյէր վէ թանհալ հասթալըքլարը վէ նէզլէ վէրիշնէ բէք զիյատէ քուլլանըլըր կէճէլէրի ղուհուր իտէն թէրի տահի քէսէր եէվմիյէ պիր եախօտ իքի քափսիւլ իսթիմալ օլունմուքտան մաքալլի կիպի թէսիր:

Պու քափսիւլլէր եալընըզ Բէյէնթլէյէնին խալի օլան միւսիւ Արմէթ Լիւլի վէ [illegible] Թարաֆընտան իմալ օլունուր. Տէբօզիթօռու Պուրտալը ճատտէսինտէ [illegible] էճզախանէսի տիր: C

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻ

Տոքթոր Ալէրի ջերմային հիւանդութեան այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կարող ուրիշ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախառն վայրերու ջերմոտ կլիմայէն վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և պաքինիչ ոյժն յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ոյժ դի [illegible]: Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր [illegible] նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց առ անուններ տրուած է. ջերմն և տարուէ, թաքուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր:

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուսեալ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց տղմուտներէ և ականներու ծակներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ:

Ալերի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն առողջապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար [illegible], միայն թէ պէտք է հրահանգի համեմատ գործածուի: Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ: 22

ԱՆՈՒՇԻ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԻ ՍՊԱՍՆԵՐ

ԱՆՈՒՇԻ ՍԿԱՀԱԿՆԵՐ, ԴԳԱԼՆԵՐ ՈՒ ՍԿՈՒՏԵՂՆԵՐ

ԳԵՂԱԿԵՐՏ ԵՒ ԶԱՐԴԱՐՈՒՆ

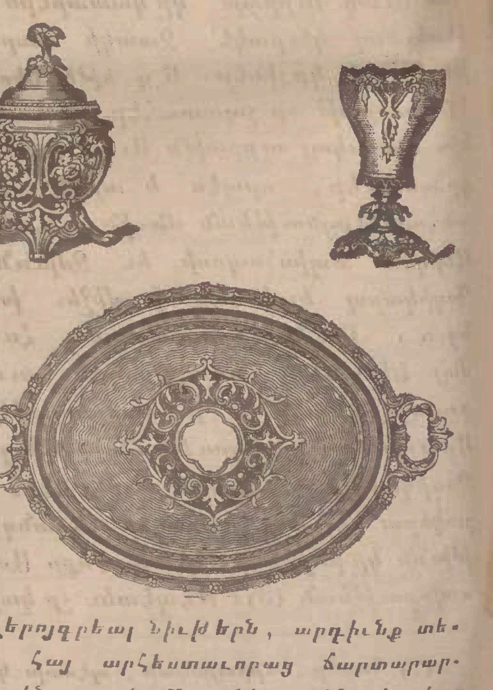

Վերոյգրեալ նիւթերն, արդիւնք տեղացի հայ արհեստաւորաց ճարտարարուեստին, արծաթազօծեալ են հարիւր այար արծաթով ու նուրբ ճաշակաւ մը պատրաստուած և բուն իսկ արծաթեայ անօթներէն բնաւ տարբերութիւն չունին: Փափաքողք կրնան դիմել ի Պոլիս Մեծ Շուկայ Վարագձը խան, վարի յարկ, Թիւ 2, Յովսէփ Թօլեանի սենեակը:

Արտօնատէր Օ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ